

*ORSAM Rapor No: 120,
THE BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 21 Mayıs 2012*

KAZAKİSTAN SİYASİ SİSTEMİNİN GELİŞİMİ: 2012 PARLAMENTO SEÇİMLERİ

РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В КАЗАХСТАНЕ:
ПАРЛАМЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ 2012 ГОДА

DEVELOPMENT OF POLITICAL SYSTEM IN KAZAKHSTAN:
2012 PARLIAMENTARY ELECTIONS

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

THE BLACK SEA INTERNATIONAL CENTER FOR RESEARCH AND DIALOGUE

KAZAKİSTAN SİYASİ SİSTEMİNİN GELİŞİMİ: 2012 PARLAMENTO SEÇİMLERİ

РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В КАЗАХСТАНЕ: ПАРЛАМЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ 2012 ГОДА

DEVELOPMENT OF POLITICAL SYSTEM IN KAZAKHSTAN: 2012 PARLIAMENTARY ELECTIONS

**ORSAM Rapor No: 120
The Black Sea International Rapor No: 21**

Mayıs 2012

ISBN: 978-605-4615-15-5

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2012

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yođunlaŐtırmıŐtır.

Ortadoğu’ya BakıŐ

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barıŐın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaŐmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaŐtırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaŐtırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılmasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözümler önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araŐtırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaŐtırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaŐtırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Doç. Dr. Canat Mominkulov

El Farabi Kazak Milli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim görevlisi. OR-SAM Avrasya Danışmanı.

İçindekiler

Takdim	5
Özet	7
Giriş	7
1. Kazakistan Siyasi Partileri ve Siyasi Sisteminin Özellikleri.....	8
1.1. Kazakistan Siyasi Sistemi ve Kültürü.....	8
1.2. Kazakistan Parlamento Seçimlerinin Süresinden Önce Yapılması Kararı.....	10
2. Kazakistan Parlamento Seçimlerine Katılan Siyasi Partiler	12
2.1. Kazakistan Siyasi Partilerinin Geçmişi ve Genel Özellikleri.....	12
2.2. 2012 Parlamento Seçimlerini Kazanan Siyasi Partiler.....	14
2.3. Kazakistan Siyasi Partilerinin Seçim Programları ve Beklentileri	17
3. Kazakistan'da Parlamento Seçimlerine Katılan Siyasi Partilerin Liderleri	20
3.1. Kazakistan'da Siyasi Parti Liderlerinin Özgeçmişleri.....	20
4. Kazakistan'da Parlamento Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi	24
4.1. Kazakistan'da Parlamento Seçim Sonuçlarının Yerel ve Yabancı Kuruluşlar ile Bilirkişiler Tarafından Değerlendirilmesi.....	24
4.2. Kazakistan'da Yeni Parlamentoda Milletvekillerinin Listesi.....	28
5. Kazakistan'da Parlamento Seçimleri Sonrası Gelişmeler	30
5.1. Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi.....	30
5.2. Kazakistan'ın Yeni Hükümeti	31
5.3. Kazakistan'da Bölge (Vilayet ve Şehir) Yöneticileri	32
6. Sonuç	33

TAKDİM

15 Ocak 2012 tarihinde Kazakistan Cumhuriyeti'nde yapılan parlamento seçimleri sözkonusu ülkenin demokratikleşmesi yolunda attığı önemli bir adım sayılır. Parlamento seçimleri Kazakistan'ın siyasi sisteminin demokratikleşmesi yönünde yeni bir döneminin başladığı anlamına da gelir. Kazakistan çok partili sisteme geçmiştir. Kazakistan'da yapılan son parlamento seçimlerinin sonuçlarına göre artık parlamentoda üç siyasi parti yer almaktadır.

Kazakistan'ın parlamenter yönetim sistemine geçmesi konusu son dönemde en çok tartışılan konulardan biriydi. Kazakistan, şimdiye kadar otoriter idari sistem tarafından yönetilmiş ve henüz fazla bir şey de değişmemiştir. Kazakistan'da bütün önemli siyasi ve idari yetkiler genellikle devlet başkanının elinde toplanmıştır. Finansal kriz sonucu dünyanın her tarafında yaşanan düzensizlik ve gösteriler, hatta terörizm, barışçıl ve güvenilir bir ülke sayılan Kazakistan'a da ulaşmıştır. Bundan dolayı, toplumda olabilecek hoşnutsuzlukların ortaya çıkmasını önlemek amacıyla, tek elden yönetime dayalı otoriter yönetim sisteminden vazgeçmeye karar verilmiştir. 16 Aralık 2011 Janaozen olayları parlamento seçimlerinin zamanından önce yapılmasının doğru bir taktik karar olduğunu ortaya koydu. Kazakistan Cumhuriyeti Parlamentosu'nun yetki ve sorumlulukları artırılması devlet yönetiminin daha demokratik ve çağdaş olmasını sağlayacaktır.

Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Black Sea International
Koordinatörü

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

KAZAKİSTAN'DA SİYASİ SİSTEMİNİN GELİŞİMİ: 2012 PARLAMENTO SEÇİMLERİ

Özet

Kazakistan Cumhuriyeti'nde 15 Ocak 2012 tarihinde yapılan parlamento seçimleri sözkonusu ülkenin demokratikleşmesi yolunda attığı önemli bir adımdır. Ayrıca, bu yeni gelişmeler Kazakistan toplumunun siyasi açıdan yenilenme sürecinin başladığı anlamına da gelmektedir. Devlet Başkanı tarafından yönetilen bir ülkeden yavaş yavaş parlamentoya ağırlık verilen bir devlet modeline geçilecektir. Tek parti sisteminden vazgeçilerek onun yerine çokpartili sistem kurulmuştur. Parlamentoda üç partinin temsilcileri bulunacağından yeni Kazak parlamentosunun daha canlı ve ilgi çekici olacağı beklenmektedir. Yeni parlamento ekonomik, toplumsal ve sosyal meselelerde daha sorumlu ve hassas olmaya mecbur olacaktır. Parlamento seçimleri sonuçlarının Avrupalı demokratik kuruluşlarca olumsuz olarak değerlendirilmesine rağmen bu siyasi değişikliklerin ülkenin ilerideki siyasi kaderi açısından çok önemli olduğu iddia edilmektedir. Kazakistan şartlarında seçimlerin olumlu sonuçlarla tamamlandığı söylenebilir.

Giriş

Kazakistan Parlamento seçimlerine, yüksek sayıda seçmenin katılması, seçimlerin uygun bir şekilde düzenlendiğini göstermektedir. Seçim sonuçlarına bakıldığında, Nur Otan Partisi'nin ülkenin bir numaralı siyasi gücü olmaya devam ettiği anlaşılacaktır. Nur Otan Partisi yeni parlamento da belirleyici rolü üstlenecektir. Nur Otan Partisi'nin kolaylıkla kazanmasının birkaç sebebi vardır. Bu sebepler:

- * Kazakistan'da tek partili yönetim sisteminin iyice yerleşmesi,
- * Halkın büyük bir kısmının N. Nazarbayev'in yürüttüğü politikayı desteklemesi,
- * Bürokrasinin Nur Otan Partisi'ne oy vermesi,
- * Halkın siyasi istikrarı bozmak istememesi,
- * Muhalif güçlere manevi baskı politikasının uygulanması,
- * İktidardaki Nur Otan Partisi'nin idari kaynaklardan istifade etmesi,
- * Nur Otan Partisi'nin siyasi rakibinin olmaması ve potansiyel rakiplerin kasten yarış dışı edilmesi veya sistemli olarak zayıflatılması,
- * Nursultan Nazarbayev'in Kazakistan toplumunda güçlü otoritesinin olmasıdır.

Son beş yıldır Kazakistan parlamentosu tamamen Nur-Otan Partisi temsilcilerinden ibaretti. Kazakistan'da hükümet 15 Ocak 2012 parlamento seçimleri ile ülkenin liberalleşmeye doğru büyük bir adım attığı kanaatindedir. Batılı ülkeler ise yürüttükleri enerji politikası gereğince Astana'yı bu sefer de fazla eleştirmemiştir. Kazakistan'ın demokratikleşme adına ürkererek de olsa yaptığı son adım Orta Asya'da çok önemli siyasi değişikliklerin başlangıcı olabilir. Yakın gelecekte Kazakistan'da siyasi durumun nasıl olacağını veya hangi tarafa doğru gidileceğini tahmin etmek çok kolay değildir. Henüz Nursultan Nazarbayev'in yaklaşık yirmi yıldır uygulamakta olduğu

“önce ekonomi, sonra politika” modeli çoğu Kazakistanlı için tek doğru ve anlaşılır bir yoldur. Kazakistan'da gerçek manadaki siyasi rekabet ve demokratik değişimler 2020'den sonra gerçekleşebilecektir.

1. Kazakistan'ın Parti ve Siyasi Sisteminin Özellikleri

1.1. Kazakistan Siyasi Partileri ve Siyasi Sisteminin Özellikleri

Kazakistan'da son siyasi gelişmeleri derinden anlamak için Kazakistan siyasi partilerini ve siyasi sistemin özelliklerini ve dönüşümlerini iyi bilmek gerekir. Demokratikleşme veya liberalleşme süreci geçiş döneminde bulunan eski Sovyet devletlerinde, özellikle Orta Asya cumhuriyetlerinde on veya yirmi yıl içerisinde tamamlanması mümkün siyasi olgulardan değildir. Kazakistan Cumhuriyeti de gerçek manadaki çokpartili siyasi sisteme ve fikirler plüralizmine yakın bir zamanda geçemeyecektir. Bu duruma rağmen, ülkede yapılan son parlamento seçimlerinin sonuçları gereğince üç partinin parlamentoda yer alması sözkonusudur. Bu durum, ülkede demokrasinin gelişimi adına olumlu değişimlerin meydana geldiğini göstermektedir.

Parlamento seçimlerinin yapılacağı dönemlerde, Kazakistan vatandaşlarının, ülkesinin siyasi gelişmelerinden endişe ederek iç siyasi alanda hangi değişimlerin olacağı konusunda düşünmesi doğaldır. Derin sosyal, ekonomik ve siyasi dönüşümlerin yaşandığı Kazakistan'da toplumsal ve siyasi istikrarlığı muhafaza etmenin ülkenin ulusal güvenliğini sağlamak açısından önemli olduğu da gerçektir. Bağımsızlığını kazandığından itibaren Kazakistan'ın siyasi gelişmesinde ülke yönetim sisteminin demokratikleşmesi önemli bir meseledir. Ülkedeki siyasi gerçekler Batılı ortakların düşündüklerinden ve beklediklerinden çok farklıdır. Son yıllarda ülkede de-

mokratikleşme namına atılan olumlu adımları kimse inkar edemez. Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in kendisinin bizzat dediği gibi Kazakistan'daki yeni kurumlar ve eski davranış modelleri arasındaki uçurumu ortadan kaldırmak lazımdır. Ama bunun kitlesel düzeyde kısa süre içerisinde gerçekleştirilemeyeceği apaçıktır.

Kazakistan vatandaşlarında siyasi kültür henüz tam olarak oluşturulmamıştır. Ayrıca, eski siyasi parti sistemi de oldukça güçlüdür. Kazakistanlıların siyasi kültürünün yükseltilmesi ülkenin demokratik geleceği adına yapılacak en büyük katkı olacaktır. Kazakistan'ın gelişim perspektifini görebilmek için ülkede iyice yerleşen mevcut siyasi partiler sistemini yakından tanımak gerekir. Kazakistan'da siyasi parti sisteminin oluşma sürecinin tamamlandığı söylenemez. Kazakistan siyasi partiler sistemi hala gelişmenin ilk kademesinde bulunmaktadır. Nur Otan Partisi hariç Kazakistan siyasi partileri siyasi deneyim yetersizliği nedeniyle henüz üzerine düşen temel vazifeleri yerine getirmekten yanadır.

Kazakistan siyasi partilerinin gelişmemiş olması ana sorundur. Bunun nedeni de yerel partilerin toplumun ve parlamentonun hayatına katılma oranının düşüklüğüdür. Son seçimlere katılan partilerin arasında sadece Nur Otan Partisi siyasi parti olarak çalışma tecrübesine sahiptir. Muhalefet partileri ise toplumsal ve siyasi olaylara aktif bir şekilde katılmaksızın siyasi olayları dışarıdan veya bir kenardan izlemekle sınırlıdır. Nur Otan Partisi ise hükümetle ve halkla işbirliği yaparak devlet hayatının çeşitli sahalarını kapsayan güncel problemlerin çözümleriyle ilgili yapıcı önerilerini sunmaya çalışır. Siyasi partiler devlet çapında cereyan eden siyasi olaylara yeterince ilgi göstermediler. Son zamanlarda Nur Otan Partisi tarafından parti sisteminin gelişimiyle ilgili çok sayıda düzenlenen forumlar iktidardaki partinin diğer siyasi güç-

lerle artık diyaloga hazır olduğunu ve devlet yönetiminin çeşitli modellerini tartışmaya açık ve hazır olduğunu ispatlamaktadır.

Kazakistan, demokratik gelişmenin sistemli ve yavaş bir şekilde tatbik edilmesini istemektedir. Kazakistan'da demokrasi ve sivil toplumun ana kurumları oluşturulmuştur. Kazakistan'ın demokratik geçmişi ve standartları kısa bir tarihe sahiptir. Kazakistan, ABD ve Batı Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında zengin demokratik geleneklere sahip değildir. Bundan dolayı, Kazakistan demokrasisini demokrasi kavramında son varış noktası olarak kabul edemeyiz. Çünkü, demokratikleşme ancak uzun süre içerisinde gerçekleştirilebilecek komplike bir süreçtir. Bu durumda, devlet ve toplumun amacı güçlü demokratik geleneklerin temelini atmak ve gerekli siyasi deneyimi kazanmaktır. Kazakistan'da düzenlenen son parlamento seçimleri demokratik devlet kurma yolunda atılan sadece olumlu bir adımdır.

1.1.1. Kazakistan'da Parlamento Sistemi

Kazakistan Parlamentosu Senato ve Majlis (Meclis) olmak üzere iki kamaradan ibarettir. Senato'da 47 senatör ve Majlis'de 107 milletvekili bulunmaktadır.

Senatoyu her vilayetten ve her büyük şehirden seçilen ikişer (2) milletvekili teşkil eder. 32 senatör 'Maslihat' olarak adlandırılan yerel kurullar tarafından seçilir. 15 senatör de Kazakistan Devlet Başkanı tarafından tayin edilir. Senatörlerin yetki süresi 6 yıldır. Ayrıca, seçilen senatörlerin yarısı her 3 yılda bir yeniden seçilir. Devlet Başkanı istifa ettiği durumda otomatik olarak senatör olacaktır.

Majlis'de 98 milletvekili genel ulusal bölgelere ait oranlı liste sistemine göre seçilir. Baraj, seçmen oyunun yüzde 7'sidir. Buna ilave olarak, 9 milletvekili de Kazakistan Halkları Asamblesi tarafından seçilir. Majlis milletve-

killerinin yetki süresi 5 yıldır. Uygun şekilde kaydedilen siyasi partiler parti listelerine göre Majlis milletvekili olmaları için kendi adaylarını sunma hakkına sahiptir.

1.1.2. Kazakistan'da Parlamento Seçimlerinin Düzenlenme Süreleri

Kazakistan'da 15 Ocak 2012 parlamento seçimleri için siyasi partilerin aday sunma süresi 5 Aralık 2011 tarihinde sona ermiştir. Siyasi parti listelerine kayıt 16 Kasım ve 15 Aralık 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Seçim öncesi propaganda süresi Majlis milletvekilleri için 16 Aralık 2011 ve 13 Ocak 2012 tarihleri arasındaydı. Maslihat vekilleri için ise 21 Aralık 2011 ve 13 Ocak 2012 tarihleri arasındaydı. Parlamento seçimleri günü olarak 15 Ocak 2012 tarihi olarak belirlenmişti. Kazakistan Halklar Asamblesi'nden milletvekilleri seçimi ise 16 Ocak 2012 tarihine planlanmıştı.

Kazakistan seçim kanununun 97-1 Madde 2. Bölümü'ne göre Majlis artık tek partili olamayacaktır. Seçimlerde ikinci olan partinin gerekli olan yüzde 7'yi geçmemesi durumunda bile o partinin temsilcileri her şeye rağmen parlamentoda yer alacaktır. Yani, alınan yeni karara göre, bundan sonraki seçimlerde, ikinci olan partinin oy sayısı, toplam oyların yüzde 7'sini geçmemesi durumunda bile o partiyi temsil eden adaylar parlamentoda yer almaktadır.

1.1.3. Kazakistan'da Sosyolojik Kamuoyu Araştırması

Kazakistan'da seçimler öncesi yapılan sosyolojik kamuoyu araştırmasına göre iktidardaki Nur Otan Partisine rakip olabilecek bir partinin genel nitelikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Kazakistan'ın tarihi kaderiyle ilgili kendi görüşünü sunabilmesi

2. İktidar partisiyle rekabet edebilmesi ve alternatifler üretebilmesi
3. Aktif ve çalışkan bir takıma sahip olması
4. Orta sınıf partisi olabilmesi
5. Rakip olacak partinin Nur Otan tarafından oluşturulması

1.2. Kazakistan Parlamento Seçimlerinin Süresinden Önce Yapılması Kararı

Kazakistan'da Majlis (Meclis) seçimlerinin süresinden önce yapılmasının nedeni kısaca şöyle özetlenebilir:

2011 sonbaharında Kazakistan Cumhuriyeti parlamentosunda Majlis kamarası dağıtılmış, salahiyyet ve yetkileri vaktinden önce durdurulmuştu. Bunun ardından, Kazakistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev parlamento Majlis seçimlerinin zamanından evvel yapılacağını ilan etti. 9 Kasım 2011 tarihinde N. Nazarbayev'in yardımcısı N. Yertisbayev teorik olarak Majlis milletvekillerinin parlamentonun dağıtılmasıyla ilgili teklif sunabileceklerini dile getirdi. N. Yertisbayev'a göre Kazakistan bağımsızlığının otuzuncu yılında parlamento da en az iki siyasi parti temsil edilmelidir. 2007 yılında yapılan son Majlis seçimlerinde şu an iktidarda bulunan Nur Otan Halk Demokratik Partisi yüzde 88,41 oy toplayarak Majlis'deki tüm sandalyeleri almıştı. 2012 yılına kadar Kazakistan parlamentosu tek partili sistemdeydi. Bütün idari ve siyasi yetkiler tek bir kişiye (devlet başkanına) aitti veya onun elinde toplanmıştı.

10 Kasım 2011 tarihinde Kazakistan parlamentosunun 53 milletvekili Kazakistan Devlet Başkanı'na Majlis'in dağıtılmasıyla ilgili dilekçe yazdı. Dilekçeyi veren milletvekillerine göre parlamentonun dağıtılmasının aşağıdaki gibi gerekçeleri bulunmaktaydı;

Birinci neden: 2012 yılında dünya finansal krizinin yeni dalgasının Kazakistan'a gelme-

sinin Kazakistan ekonomisini olumsuz etkileyebilmesidir. Bundan dolayı seçimler yeni kriz dalgasının gelmesinden evvel yapılmalıdır. Yani devlet daireleri, hükümet ve parlamento 2012 yılında seçimlerle değil, ekonomik sorunlarla ilgilenmelidir.

İkinci neden: Ekonomik ve sosyal modernleşme politikasının istikrarlı bir şekilde devam edilmesi ve mevcut ekonomik gelişim temposunu muhafaza etmek için seçimlerin süresinden önce yapılmasına karar verilmiştir.

Üçüncü neden: Kazakistan, bağımsızlığının 20. yılını yenilenmiş hükümet ve parlamento ile kutlamaya sembolik olarak önem veriyordu.

Dördüncü neden: Yürürlükteki mevzuat gereğince bundan böyle parlamento en az iki partiden oluşacaktır. Bundan dolayı sözkonusu demokratik projenin mümkün olan en erken zaman içerisinde gerçekleştirilmesi için çokpartili sisteme geçileceği kararı alınmıştır. Bu adım, Kazakistan'ın siyasi plüralizm ve çokpartili fikirlerine sadık olduğunu ispatlamak için lazımdır.

Beşinci neden: Majlis ve Maslihat seçimlerinin birlikte sürelerinden önce yapılması seçimlerin düzenlenmesiyle ilgili masrafları azaltma imkanı sağlamıştır.

Altıncı neden: Ülke çapında sanayi, modernizasyon ve gelişim programının gerçekleştirilmesi için yeni milletvekili ekibi gereklidir.

Parlamentonun dağıtılmasının esas ve resmi olmayan nedeni ise,

1. Kazakistan yöneticileri ve politikacıları dünyanın birçok yerinde cereyan eden gösteriler ve başkaldırmalar gibi olumsuz kitlesel olayların Kazakistan'da da meydana

gelmemesi için bir an önce siyasi garantiye sahip olmak istedi.

2. Dünya'daki siyasi fırtınalar ve istikrarsızlıkların Orta Asya ve Kazakistan'daki siyasi durumu ve yıllardır yerleşen güçler balansı değiştirebileceğinden tedirgin olundu. Bunun için, siyasi yetkililer muhalefet güçlerini aniden vurmak veya sarsmak istedikler.

Genel Sosyal Demokratik Partisinin (OSDP) lideri Jarmahan Tuyakbay seçimlerin süresinden önce yapılması için uygun bir nedenin bulunmadığını, tüm siyasi güçlerin seçimler öncesi mücadeleye hazır olmadığını dile getirdi. OSDP lideri partisinin Parlamento Meclisindeki tüm sandalyelerin üçte birini alacağını söylemişti. Kazakistan Vatanseverler Partisi lideri aynı zamanda senatör olan Gani Kasimov ise milletvekillerin inisiyatifini mesuliyetsiz bir adım olduğunu açıklamıştı. Kazakistan Ak Jol Demokratik Partisi lideri Azat Pervaşev seçimlerin zamanında yapılmasının daha iyi olduğunu dile getirerek yeni Meclisteki sandalyelerin %15-20'sini alacağını söyledi. Kazakistan Komünist Halk Partisi Merkezi Komitesinin Sekreteri Jambıl Ahmetov ise çok partili siyasi sisteme erken geçmenin önemli bir adım olduğunu vurgulamıştı. Komünistler Parlamentoda temsilcilerini buldurmak için gerekli olan %7'lik barajı geçmeyi planlamaktaydı.

16 Kasım 2011 Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev Parlamento Meclis seçimlerinin zamanından evvel yapılmasıyla ilgili olumlu karar verdi. Aynı günün Nur Otan HDP'nin Başkan Yardımcısı Nurlan Nigmatullin KC Parlamento Meclisi seçimlerinin 15 Ocak 2012 tarihinde yapılacağını ilan etti. N. Nigmatullin kendini ciddi ve sorumlu sayacak her partinin her zaman seçimlere hazır olması gerektiğinin altını çizdi. Ayrıca, N. Nigmatullin Nur Otan'ın bu seçimlerde kolaylıkla kazanacağını da belirtmişti.

2. Kazakistan Parlamento Seçimlerine Katılan Siyasi Partiler

2.1. Kazakistan Siyasi Partilerinin Geçmiş ve Genel Özellikleri

2.1.1. Nur Otan Halk Demokratik Partisi: Nur Otan HDP (Nur Otan türkçe Nurlu Vatan demektir, ayrıca Nursultan ismiyle de ilgilidir) 1999 yılında şimdiki Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in inisiyatifiyle kurulan siyasi partidir. Eski Parlamento heyeti tamamen Nur Otan partisi temsilcilerinden oluşuyordu. Parti Başkanı Nursultan Nazarbayev. Parti otoriter ve tekel yönetim biçimine dayanmaktadır. Parti Rusya'daki Edinaya Rossiya partisine benzer bir yapıya sahiptir. Parti dış politikada Avrasyacılık veya Avrasya Birliği fikrini destekliyor. Seçimler öncesi kampanyada kolaylıkla kazanacağını ve rakibinin olmadığını savunmaktaydı. Aşağıda partiyle ilgili daha detaylı bilgi verdik.

2.1.2. Adilet Demokratik Partisi: Adilet Partisi 14 Haziran 2004 tarihinde Kazakistan'ın Demokratik Partisi olarak kaydedilerek 14 Nisan 2006 tarihinde adını değiştirmiştir. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Adilet Partisi, Ak Jol Partisiyle birleşmiştir. Ama neticede sözkonusu koalisyon %3,09 oy olarak Parlamenteoya girememiştir. Ekim 2006 tarihinde Ak Jol Partisiyle birleşme fikrinden vazgeçilmiştir. Parti Başkanı Maksut Narikbayev. Eskiden başsavcı ve hukuk üniversitesi rektörüdür. Parti liderinin siyasi görüşleri bazen iktidardaki parti liderlerin fikirleriyle aynıdır, bazen onlarla çelişki içindedir.

2.1.3. Ak Jol Demokratik Partisi: Ak Jol Partisi (türkçesi Ak Yol) kendisini daha çok yapıcı muhalefet veya burjuva partisi olarak tanıtmak istiyor. Sözkonusu parti 2002 yılında Adalet dairelerinde kaydedilmiştir. 2005 yılında parti parçalanarak Nağız Ak Jol Partisi meydana gelmiştir. Bu son parti hala hiç bir

yerde kaydedilmemiştir. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Ak Jol Partisi Adalet Partisiyle birleşmiştir. Ama neticede sözkonusu koalisyon %3,09 oy olarak Parlamenteoya girememiştir. Parti lideri Azat Pervaşev. Bu parti Parlamenteo seçimleri sonucu 8 sandalyeye sahip olarak Parlamenteoda yer aldığından dolayı aşağıda onunla ilgili daha ayrıntılı bilgiler verdik.

2.1.4. Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisi: Aul Partisi (aul kelimesinin türkçesi köy veya kırsal bölge demektir) 1 Mart 2002 tarihinde kaydolunmuştur. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Aul Partisi de katıldı, neticede %1,51 oy olarak Parlamenteoya temsilcisini sokma imkanını kaybetmişti. Parti lideri Gani Kaliyev. Aslında bu parti de iktidardaki partiye bağlı bir partidir. Partinin ilgilendiği meseleler kırsal bölgelerdeki kesimlerin sosyal ve ekonomik durumu ve köy işleriyle ilgili sorunlardır.

2.1.5. Kazakistan Komünist Halk Partisi: Bu parti 21 Haziran 2004 tarihinde resmi olarak kaydolunmuştur. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Kazakistan Komünist Halk Partisi de katılıp neticede %1,29 oy olarak Parlamenteoya temsilcisini sokma imkanını kaybetmişti. 2011 yılında yapılan Cumhurbaşkanı Seçimlerinde Komünist Parti adına Jambıl Ahmetbekov aday olarak katılmıştır. Seçimlerin neticesine göre %1,36 oy toplayarak üçüncü olmuştu. Parti lideri Vladislav Kosarev. Aslında bu parti de Parlamenteo seçimleri sonucu 7 sandalyeye sahip olarak yeni Parlamenteoda yer aldığından aşağıda onun hakkında daha ayrıntılı bilgiler sunduk.

2.1.6. Azat Genel Sosyal Demokratik Partisi: Azat veya OSDP Partisi 24 Ekim 2009 tarihinde OSDP ve Azat Partisinin birleşmesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Fakat OSDP Azat isminin kaydedilmemesinin ardından sözkonusu partinin bu seçimlerde OSDP ola-

rak yeniden adlandırılacağı konusunda karar alınmıştır. OSDP Azat Partisinin liderlerine göre bu durum siyasi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Parti lideri Jarmahan Tuyakbay. Eskiden başsavcı, milletvekili, Meclis Başkanı olmuştur. OSDP Azat Partisi bu son seçimlere katılan partiler arasında gerçek manadaki tek muhalif partidir. Ama yıllardır süren iç tartışma ve çelişkiler partiyi ciddi şekilde zayıflatmıştır. Aslında bu parti Nur Otan Partisine bir rakip olabilirdi. Ama tarihine bakılırsa, OSDP Azat Partisi elindeki tüm fırsatlardan istifade ettiği söylenemez. Bu partinin ileride fikri ve ideolojik olarak güçlendirilmesi gerekir. Bu partinin kadrolarının yenilenmesi veya yeniden yapılandırılması lazım.

2.1.7. Kazakistan Vatanseverler Partisi: Vatanseverler Partisi (kazakça Patriottar Partiyası) 4 Ağustos 2000 tarihinde kaydolunmuştur. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Vatanseverler Partisi de katılıp neticede %0,78 oy alarak Parlamento'ya temsilcisini sokma imkanını kaybetmişti. 2011 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Vatanseverler Partisinin lideri Gani Kasımov aday olarak katılmıştı. Seçimlerin neticesine göre %1,94 oy toplayarak ikinci olmuştu. Parti lideri Gani Kasımov. Aslında bu parti de iktidardaki partiye yakın bir partidir.

2.1.8. Ruhaniyat Partisi: Ruhaniyat Partisi (türkçesi maneviyat) 6 Ekim 2003 tarihinde kaydolunmuştur. 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerinde Ruhaniyat Partisi de katılarak neticede %0,37 oy alarak Parlamento'ya temsilcisini sokma imkanını kaybetmişti. Parti lideri Serikjan Mambetalin. Aslında bu parti seçimler öncesi dönemde önemli bir dönüşüm yaşadı. Bu partinin temel prensipleri yeşil veya ekolojik fikirlerle ilgiliydi. Seçimler öncesi parti programında daha çok milli meselelere önem vermiştir. Mesela, Kazakistan'ın bağımsızlığı adına tüm entegrasyon projelerinin durdurulması, kazak milli devletinin inşa

edilmesi ve tüm yabancı askeri üslerin kapanması gibi zor meselelerin tekrar değerlendirilmesi talep edilmişti. Bu da onun seçimlere katılmasını resmen zorlaştırmıştır.

15 Ocak 2012 parlamento seçimlerine Ruhaniyat Partisi de katılmalıydı ama kasten yarış dışı edilmiştir. Ruhaniyat Partisi'nin parti listesine başkanlık yapan ve milliyetçiliği savunan, Kazak halkının büyük şairi Muhtar Şahanov sözkonusu siyasi yapıya yeni bir boyut katmıştı. Şimdiye kadar Kazakistan'da Kazak milliyetçiliği hep baskıya uğramıştır. Ruhaniyat işte bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktaydı. Bilindiği gibi kazak milliyetçilerinin gündeminde ayrıca şu milli sorunlar bulunmaktaydı; Kazak dilinin kötü durumu, kazak kültürü ve düşüncesinin Ruslar tarafından hala ciddiye alınmaması ve açıkça ihmal edilmesi, kırsal kesimdeki Kazakların kötü sosyal ve ekonomik durumu, Rusya'nın siyasi, psikolojik ve ideolojik baskıları, Avrasya Birliği'nin zararları, Çin'in iktisadi saldırısı. Bu parti üyeleri seçimler öncesi devlet mahkemesince suçlanarak siyasi yarışa katılma hakkından mahrum edilmiştir.

İktidardaki fikir adamları veya ideologlara göre Kazakistan'ın siyaset sahnesine milliyetçi partilerin gelmesi ulusal istikrarı sarsabilir veya mevcut siyasi dengeyi bozabilir. Çünkü 1990'lı yılların başında olduğu gibi milli Kazak veya milli Slav partilerinin olması ulusal güvenlik için tehlikeli faktör olacağı düşünüldü. Ama bu denilenlere rağmen kazak milliyetçiliğinin Kazakistanlı toplumu kazak dili ve kazak düşüncesi etrafına toplayabilecek olumlu ve yapıcı dinamiği tam olarak değerlendirilmemiştir. Kazak milliyetçiliği henüz siyasi kalıba bürünmüş değildir.

2.1.9. Kaydedilemeyen veya faaliyeti durdurulan partiler: Kazakistan'da toplam dokuz parti bulunmaktadır. Fakat seçimlere onların ancak yedisi katılabilir. 5 Ekim 2011

tarihinde Almatı Bölgelerarası İdari Mahkemesi Kazakistan Komünist Partisinin (bu Kazakistan Komünist Halk Partisinden farklı bir partidir, bu parti eski Sovyet Komünist Partisinden kalma bir partiydi) faaliyetinin durdurulmasıyla ilgili karar aldı. Kısaca KPK olarak (türkçe KKP) adlandırılır. Mahkeme kararı gerekli belgelerde sözkonusu parti lideri Gaziz Aldamjarov'ın imzasının bulunmamasıyla ilgiliydi. Bilindiği gibi KKP Partisi 28 Şubat 1994 tarihinde kaydedilmiş, 17 Şubat 1997 tarihinde ve daha sonra 2003'te tekrar kaydedilmiştir. Bu parti 2007 yılında yapılan Meclis seçimlerine katılmamıştır.

Kaydedilmeyen diğer bir parti ise Alga Partisidir. Bu parti kendisini eski Kazakistan'ın Demokratik Seçimi Halk Muhalefet Partisinin (kısaca DVK Partisi, türkçesi KDS) ideolojik mirasçısı saymaktaydı. DVK Partisi ise 2000'lilerin başında genç burjuvayı temsil eden siyasi ve ekonomik tabaka tarafından kurulan bir partidir. Bu siyasi oluşumun temsilcileri iktidardaki partiye alternatif bir parti olmak istemişti ve o zaman için radikal değişimler istiyordu. Ama mevcut idare tarafından sistemli bir şekilde zayıflatılarak yok edilmiştir, liderleri ise her türlü baskı ve metot uygulanarak siyasetten uzaklaştırılmıştır. Şimdiki döneme göre 2000'lilerin başında Kazakistan daha demokratik ve siyasi açıdan daha ilginç idi. Halk ülkenin siyasi hayatının ve kaderinin değiştirilebileceğine gerçekten inanıyordu. Şimdi ise 2030 tarihine kadar iktidardaki partinin politika dizginini kimseye vermek istemediği anlaşıldı. Yukarıda adı anılan DVK Partisi 2005 yılında Almatı mahkemesince partinin siyasi aşırıcılık ve toplumsal düşmanlığı propaganda ettiği iddia edilerek faaliyeti durdurulmuştur. Çünkü DVK Partisi 19 Eylül 2004'te yapılan Meclis seçimlerinin demokrasi taleplerine uygun olmadığını ilan etmiştir.

Alga Partisine gelirsek 2006 tarihinde kaydedilmiştir. Parti lideri de Vladimir Kozlov. 28 Temmuz tarihinde yukarıda ismi anılan KKP ve Alga Partileri Halk Cephesi hareketini kurmuştur. Yetkili daireler bu yeni kuruluşu kaydetmekten vazgeçti. Bundan dolayı Azat OSDP Partisi, Alga Partisi ve KKP Partilerinin temsilcileri 2011 yılında yapılan toplantıda Azat Genel Sosyal Demokratik Partisini destekleyeceklerini ilan ettiler.

2.2. 2012 Parlamento Seçimlerini Kazanan Siyasi Partiler:

2.1.1. Kazakistan Komünist Halk Partisi:

Kazakistan Komünist Halk Partisi Kazakistan'da faaliyet gösteren en büyük ve belirli kesimlerde popüler siyasi partilerden biridir. Parti Merkezi Komitesi Sekreterleri Vladimir Kosaryev, Tuleş Kenjin ve Jambıl Ahmetbekov. Parti 21 Haziran 2004 tarihinde resmi şekilde kaydolunmuştur. O dönemde partiye 90 bin kişi üyeydi. 2004'te yapılan son Meclis seçimlerinde parti %1,98 oy toplamıştır ve Meclise vekilini sokamamıştır. 2012'te yapılan son Meclis seçimlerinde KKHP %7,19 oya sahip olarak ülkenin siyasi sahnesine yeniden çıkmıştır. Bilindiği gibi Kazakistan Komünist Partisi eski Sovyet Komünist Partisinden kalma bir partidir. Kazakistan Komünist Partisinde çıkan siyasi ihtilaflar sonucunda parti parçalanarak eski KKP ve yeni KKHP olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu ihtilafın çıkma nedeni partinin yeni lideri olarak eski DVK partisi liderlerinden biri ve zengin kapitalist Tölen Tohtasınov'ın aday olarak seçileceği fikri olmuştur. Netice itibarıyla KKP'den 15 bin kişi KKHP'ye geçmiştir. 28 Mart 2007 tarihinde KKHP ve KKP ortak toplantı düzenleyerek ileride birleşeceklerini belirtmiştir. Sonrasında ise KKHP siyasi ihtilaflardan dolayı KKP ile birleşme fikrinden vazgeçmiştir. Bunun nedenini şöyle açıklayabiliriz. KKP liderleri KKHP ile birleşmenin ancak üst dü-

zeyde, yani yöneticiler düzeyinde yapılmasını istiyordu. Ayrıca, KKP'nin yapısı tamamen zayıflayarak partinin halk önündeki itibar ve otoritesi düşmüştür. 2011 yılında yapılan Cumhurbaşkanı Seçimlerine KKHP'yi temsilen Jambıl Ahmetbekov katılarak ikinci olmuştur. 26 Kasım 2011 tarihinde Kazakistan Komünist Halk Partisinin 6. Toplantısı düzenlenerek 2012 Meclis seçimlerine katılmak üzere 23 aday seçilmiştir. 13 Aralık 2011 tarihinde ise KKHP, Seçimler Merkezi Komitesinde tescil edilmiştir. 17 Ocak 2012 tarihinde KC Seçimler Merkezi Komitesi Meclis seçimlerinin sonuçlarını ilan etmiştir. KKHP %7,19 oy toplayarak üçüncü olmuştur. Böylece yenilenmiş Parlamenteoda 7 kişi Kazakistan Komünist Halk Partisini temsil edecektir.

Bu partiyi temsil edecek Komünist milletvekilleri şöyle sıralayabiliriz: Jambıl Ahmetbekov, Galina Baymahanova, Tuleş Kenjin, Vladimir Kosaryev, Aykın Konurov, Tursunbek Ömirzakov, Boris Sorokin.

İdeolojisi: Partinin fikri açıdan ideolojisi komünizmdir. Partinin halk yönetimi, sosyal adalet, ilmi sosyalizm ilkelerine, ayrıca ilmi ve teknik gelişmeye dayanan güçlü ekonomiye ulaşmak gibi amaçları bulunmaktadır. Komünist partisinin temel ilkeleri birbiriyle çatışmaktadır. Mesela, ilmi sosyalizm ve yüksek maneviyat, şahısların hürriyet ve haklarının sağlanması ve tam merkezli yönetim biçimi birbirleriyle nasıl bir uyum sağlayacaktır?

Yapısı: KKHP partisinin yapısı bölgesel prensibe dayanmaktadır. KKHP partisinin temelleri partinin üç-dört üyesinden oluşan ilkel parti kuruluşlarıdır. Ayrıca bölgelerde partinin şube ve temsilcilikleri faaliyet göstermektedir. Bu parti Kazakistan'ın tüm bölgelerinde temsil edilmektedir. Temmuz 2010 tarihinin verilerine göre bu parti 1868 ilkel parti kuruluşlarına sahiptir. Ayrıca, parti 178 ilçede, 33 şehirde, 14 ilde, 2 büyük şehirde faaliyet göstermektedir.

KKHP partisinin en yüksek kurulu dört senede bir kere düzenlenen parti toplantısıdır. Merkezi Komite toplantıları ise altı ayda bir kere düzenlenir. Partinin denetim kurumları kontrol ve revizyon komisyonlarıdır.

Partinin seçim neticeleriyle ilgili düşünceleri olumludur. Yani, parti temsilcileri alınan sonuçlardan memnun kaldılar. Komünistleri ilgilendiren konuları kısaca şöyle sıralayabiliriz; Ülkenin ekonomik ve endüstriyel sahaları, Köy işlerinin gelişmesini, Ulusal zenginliklerin tekrar devletin eline verilmesini sağlamak.

2.2.2. Ak Jol Demokratik Partisi:

Ak Jol Partisi kendisini daha çok yapıcı muhalefet veya burjuva partisi olarak göstermek isteyen siyasi bir kuruluştur. 3 Nisan 2002 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından kaydedilen bu partinin Seçimler Merkezi Komitesine göre 175 862 üyesi bulunmaktaydı. Bundan önceki Mecliste parti 2 temsilcisini bulunduryordu.

Tarihi: Ak Jol Partisi Kazakistan'ın Demokratik Seçimi toplumsal ve siyasi kuruluşunun bazında (DVK) kurulan partidir. Ocak 2002'de DVK partisinde yer alan ihtilaflar yüzünden bazı parti üyeleri yeni Ak Jol Partisini kuracaklarını ilan ettiler. 2004 yılında yapılan Meclis seçimlerinde bu parti %12,04 oy toplayarak iyi bir netice göstermiştir. 2006 tarihli Cumhurbaşkanı Seçimlerine ülkenin tüm muhalif güçlerinin adına bir aday sunmak üzere Ak Jol Partisinin inisiyatifiyle DVK, KKP ve Ak Jol Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. 2005'te Ak Jol Partisinin liderleri arasında ihtilaf olmuştur. Bu ihtilaf Alihan Baymenov bir taraftan, Bulat Abilov, Uraz Candosov ve Altınbek Sarsenbayev (hepsi de eski DVK liderleri) diğer taraftan, partilerin yeni kurulan Demokratik Güçlerin Koordinasyon Kurulundaki (DGKK) katılım oranıyla ilgili

görüşlerinin farklı olması nedeniyle meydana gelmiştir. Sözkonusu Koordinasyon Kuruluna Jarmahan Tuyakbay (şu anda OSDP Azat partisinin lideri) başkanlık yapıyordu. Baymenov ve Julanova diğer politikacıları partilerin çıkarlarını DGKK'nın menfaati için kurban ettiklerini iddia etmiştir. 15 Mart 2005 tarihinde Astana'da Ak Jol Partisinin parçalandığı ilan edilmiştir. Ak Jol Partisinin lideri Alihan Baymenov olmuştur. Aşırı muhalifler B. Abilov, U. Candosov, A. Sarsenbayulı, T. Jukeyev Nağız Ak Jol Partisini (Gerçek Ak Yol) kurduklarını ilan etmişler.

4 Aralık 2005 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı Seçimlerine Ak Jol Partisinden Alihan Baymenov aday olarak katıldı. Üçüncü olan Baymenov %1,61 oy kazanmıştır. 8 Temmuz 2007 tarihinde Ak Jol ve Adilet Partileri birleşerek Parlamento seçimlerine birlikte koalisyon olarak katılmıştır. Sonradan Adilet Partisi kendi isteğiyle koalisyondan çıkmıştır. 2 Temmuz 2011 tarihinde Astana şehrinde yapılan Ak Jol Partisi toplantısında parti başkanı olarak Ulusal Ekonomi Odası başkanı Azat Pervaşev seçilmiştir. Alihan Baymenov ise 1 Temmuz 2011 tarihinden şu ana kadar Devlet Memurluğu İşleri Ajansına başkanlık yapmaktadır.

27 Kasım 2011 tarihinde Ak Jol Demokratik Partisinin toplantısı düzenlendi. Toplantıda 2012 Meclis seçimlerine 79 kişiden ibaret parti listesi onaylanmıştır. Sözkonusu parti listesine parti başkanı Azat Pervaşev, başkan yardımcısı Lyudmila Julanova, Börihan Nurmuhamedov, eski milletvekil Amangeldi Aytalı, eski Köy İşleri Bakan yardımcısı Arman Yevniyev, 2008 Olimpiyat Oyunları şampiyonu Bahıt Sarsekbayev, ayrıca işadamları girmiştir.

2012 Meclis Seçimleri sonucunda Ak Jol Par-

tisi %7,47 oy toplamıştır. Böylece yenilenmiş Parlamentoda 8 kişi Ak Jol Partisini temsil edecektir.

Bu partiyi temsil edecek yeni milletvekilleri şöyle sıralayabiliriz: Azamat Abildayev, Nurlan Jazılbekov, Meruert Kazbekova, Yekaterina Nikitinskaya, Azat Pervaşev, Amanjan Rıskali, Sagiyatulla Sarsenov, Almas Turtayev.

2.2.3. Nur Otan Halk Demokratik Partisi:

Nur Otan Partisi, Cumhurbaşkanını destekleyen Kazakistan'ın en büyük partisidir. Nur Otan Partisi 1999 yılında Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in inisiyatifıyla kurulan partidir. Parti yeni kurulduğu dönemde Otan Cumhuriyet Siyasi Partisi olarak adlandırılmaktaydı. Partinin gençler kadayı Jas Otan olarak adlandırılır.

Tarihi: 22 Aralık 2006 tarihinde Otan Partisinin Nur Otan Halk Demokratik Partisi olarak adlandırılmasıyla ilgili karar alındı. Kurulduğu 1 Mart 1999 tarihinden bu yana Nur Otan Partisi ülkenin siyasi parti ve kuruluşlarının politik süreçlere katılımını sağlama yönünde büyük çaba sarfettiğini iddia etmektedir. Ülkede gerçekleştirilmekte olan reformları destekleyen birkaç parti Nur Otan'la birleşmiştir. Kazakistan Halk Birliği Partisi, Kazakistan Demokratik Partisi, Kazakistan Liberal Hareketi, Adalet Partisi, Kazakistan Halk Kooperatif Partisi, Emek Cumhuriyet Siyasi Partisi N.Nazarbayev'e destek vererek Nur Otan'la birleşmiştir. Nur Otan büyük etkili bir siyasi partidir. Nur Otan kendini sosyal-demokrat nitelikli reformcu ve yapıcı parti olarak tanımlar. Kurulduğu andan itibaren sözkonusu parti Parlamentodaki hemen hemen bütün sandalyeleri almıştır. 9 Eylül 2005 yılında Otan Partisinin 8. toplantısında ilerideki Cumhurbaşkanı Seçimlerinde partiyi Nursultan Nazarbayev'in temsil edeceği ilan edil-

di. Nur Otan Partisi Nursultan Nazarbayev'i destekleyecek toplumdaki tüm yapıcı güçleri birleştirmeyi ve başlattığı siyasi reformları tamamlayabilmesi için ona yeni imkanlar sağlamayı amaçlıyor. Rusya'da 4 Mart 2012 tarihindeki Cumhurbaşkanı Seçimlerinde de Vladimir Putin aynı gerekçeyi savunmaktadır. Yani, siyasi liderlere, başlattıkları proje ve reformları tamamlaması için bir daha fırsat tanımak demektir.

İdeolojisi: Partinin ideolojik prensipleri Avrasyacılık fikriyle ilgilidir. Partinin belgelerinde sekülerizm, halklar arasındaki dostluk, sosyal demokrasi, ekonominin devlet tarafından yönetilmesi, Rusya dahil olmak üzere eski Sovyet ülkeleriyle birleşme fikirleri yer almaktadır.

N. Nazarbayev'in danışmanı Yermuhamet Yertisbayev kazak liderinin uzun süre iktidarda kalabilmesini sağlayacak gerekli politikanın planlanması ve gerçekleştirilmesinden sorumlu etkili bir politikacıdır. Kısaca parti ideolojisini şöyle özetleyebiliriz.

1. Nursultan Nazarbayev Avrasya Birliği projesinin temelini atmıştır. Çünkü dağılmış Sovyet devletinin yerine ona benzer ekonomik ve jeopolitik güç oluşturma fikri kazak liderini devamlı olarak düşündüren konuların biridir.

2. Ekonomide GDP oranını iki kat arttırmakla birlikte devletin sosyal masraflarının (sağlık hizmetlerinin ucuzluğu, konutların sağlanması, maaş ve sosyal ödemelerin arttırılması) da iki kat arttırılması amacı gerçekleştirilmektedir.

3. Avrasyacılık projesine göre Kazakistan Rusya ve Beyaz Rusya ile birlikte Avrasya Ekonomik Alanını kurmaktadır. Eski Sovyet ülkeleriyle ekonomik birleşme fikri cumhurbaşkanının kendisine aittir.

2.3. Kazakistan Siyasi Partilerinin Seçim Programları ve Beklentileri

2.3.1. Nur Otan Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Seçimden önceki dönemde Nur Otan partisi ülkenin gelişim ve geleceğiyle ilgili kendi görüşünü aktardı. Partinin siyasi programı Kazakistan'ın 2020 Stratejik Gelişim Planına dayanmaktadır ve ona göre gerçekleşmektedir. Bu plan Kazakistanlıların hayatının tüm sosyal, iktisadi, siyasi alanlarını kapsıyor. Her partinin olduğu gibi Nur Otan partisinin de temel gayesi her bir vatandaşının refah içerisinde yaşamasını sağlamaktır. Sözkonusu belgeye göre ülkenin gelişiminin stratejik öncelikleri aşağıdaki gibidir: Krize rağmen ekonomide büyüme, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, istikrarın muhafaza edilmesi, halk birliği, ulusal güvenlik ve uluslararası itibar, ilim ve eğitim, sağlık problemlerinin çözümü, yeni sosyal programlar, kırsal bölgeler, sivil hakların sağlanması. Özellikle, devletin yükselişi için ilim ve eğitime dikkat edilmesi gerektiği vurgulandı. 2017 yılında ilmi sahanın gelişimi için harcanacak para miktarı ülke GDP göstergesinin %1'ni teşkil edeceği düşünülmektedir. Ülke GDP'si ise uzmanlar tarafından yaklaşık 145 ile 170 milyar Dolar arasında değerlendirilmektedir.

Milletin sağlık meselelerinin çözülmesi, ölüm oranının en az %15'e indirilmesi ve ortalama yaşam süresinin 70 yaşa yükseltilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, devlet sosyal harcamaları ve ödemelerinin arttırılması düşünülüyor. Böylece, Nur Otan Partisi güçlü ekonominin inşa edilmesi için milletin sağlıklı ve eğitilmiş olması gerektiğinin farkındadır. Bilindiği gibi, ekonomik büyümenin amacı halkın gelirlerinin artmasıdır. Partinin vaat ettiğine göre önümüzdeki 5 yılda kişi başına düşen gelir oranı 15 bin Dolar olacaktır.

Ayrıca, devlet ve kamu dairelerinde çalışanların maaşlarının ciddi şekilde yükseltilmesi, önümüzdeki 5 yıl içerisinde 24,3 milyon metrekare konut inşaatının gerçekleştirilmesi, kırsal bölgelerdeki işletmecilere ucuz kredilerin sağlanması planlanıyor.

Dış politikada ise Nursultan Nazarbayev'in belirlediği amaçların gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Bu amaçları Avrasya Ekonomik Alanı çerçevesinde Rusya ve Beyaz Rusya ile entegre olma, küresel güvenlik sistemini kurma, dünya para sisteminin reformlaştırılması, nükleer silahsızlandırma olarak sıralayabiliriz. Kısaca, Nur Otan Partisinin seçimler öncesi planı açık, netleştirilmiş ve cazip olarak değerlendirilebilir. Programda yer alan meseleler zaten devlet tarafından gerçekleştirilmektedir.

2.3.2. Ak Jol Kazakistan Demokratik Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Partinin "İleriye Doğru Gitmek İçin Değişimler" programı insan kaynakları, ucuz konut, kültür ve maneviyat gibi prensiplere dayanmaktadır. Parti rüşvet ve idari adaletsizliklerle mücadele, şahsi gelir ve masrafların açıkça beyan edilmesi, bürokrasiyle mücadele gibi sorunları çözeceğini vaat etti. Özellikle, devlet ve özel sektör arasındaki işbirliği, iş adamlarının devlet tarafından desteklenmesi, güvenli ve uygun iş ortamının yaratılması, girişimcilere vergi ödemede kolaylıkların sağlanması, sosyal harcamaların arttırılması gibi sorunlara dikkat edileceği dile getirilmekteydi. Politika sahasında ise bölge idarecilerinin halk tarafından seçilmesi meselesinin de çözüleceği söylenilmekteydi.

Ak Jol Partisinin Avrasya Birliği projesiyle ilgili fikri aşağıdaki gibidir: Partiye göre uzak gelecek açısından bu proje çok verimlidir, ülkenin bu projeye katılması aksine ulusal bağımsızlığı sağlayan ve güçlendiren faktördür.

Ayrıca, ülkenin sözkonusu ekonomik projeye katılması onun bağımsızlığını, iç ve dış politikasındaki önceliklerinin seçimini olumsuz etkilememelidir. Aslında, Kazakistan'ın Avrasya Ekonomik Alanı'na girmesi kazak iş adamları ve onların işletmeleri için ekonomik açıdan henüz verimli değildir. Buna rağmen, bu ekonomik projenin aksine ileride ülke için yeni ufuklar açacağına inanılmaktadır. Partiye göre terörizm ve aşırıcılıkla mücadele konusunda halkın hayat seviyesinin yükseltilmesi gerekir.

Kısacası, Ak Jol Partisi girişimcilik ve işletme partisi olarak tanımlanmaktadır. Partinin profesyonel nitelik taşıması aynı zamanda onun sadece belirli konularla sınırlılığını gösteriyor.

2.3.3. Kazakistan Komünist Halk Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Bu partinin potansiyel seçmenlerle aktif bir şekilde çalıştığı bir gerçektir. Parti ekonomik krizle mücadele etmekle ilgili kendi tavsiye ve çözümlerini sundu. Partiye göre ülkede sistemli olarak endüstriyel politikanın yürütülmesi gerekir. Gelişme ve kalkınma retorikle değil, işlerle ispat edildiği iddia ediliyordu. Ayrıca, bölgelerin sosyal gelişimindeki uyumsuzluklar ve büyük farkların olmasına, işsizlik ve iş verme meselelerinin ciddiyetine dikkat ediliyor. Komünistler, özellikle, sosyal devlet kurma fikriyle ilgili olarak birçok çözümler sunuyor. Partiye göre bunun için ekonominin çeşitlendirilmesi, sınai gelişimin yeni seviyesine çıkması, rekabet edebilir malların üretimi gerekir. Ayrıca, ulusal ekonomiyi hammadde ve hidrokarbonlara bağlılığından kurtarmak için sanayi ve köy işleri sahalarının dinamik geliştirilmesi, yeni iş yerlerinin açılması, vergi ödemede kolaylıkların sunulması ve işletmecilerin kredilendirilmesi planlanmaktadır. Bundan başka, maaşların, sosyal ödeme ve yardım miktarlarının arttırılmasının zorunluluğu, çalışanların hukuki açıdan korunması

için yeni Çalışma Kanununun hazırlanması önerilmekteydi. Komünistler kendilerinin zenginlerle savaşmadıklarını, refah ve sermayenin kanuni şekilde elde edilmesi için mücadele ettiklerini belirttiler. Komünistler partisinin seçimler öncesi platformunu yakından değerlendirdiğimizde sözkonusu partinin otorite ve performansının arttığına şahit oluruz. Bu partinin bir zayıf noktası ise doğal kaynakların ihracatından alınan gelirlerin yeniden taksim edilmesiyle ilgili oldukça radikal ekonomik metotlar sunmasıdır.

2.3.4. Kazakistan Vatanseverler Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Partinin genel amacı ilerideki beş yılda Kazakistan'ın yeni yaşam kalite ve seviyesine çıkmasıdır. Bunun için küçük ve orta ölçekli girişimciliğin desteklenmesi, ucuz konutların sağlanması, tıp ve eğitim sahasında çalışanların maaşlarının arttırılması, alkol ve uyuşturucuyla mücadele, öğrencilerin devlet ve bankalarca finansal olarak desteklenmesi, köylerin geliştirilmesi, sosyal ödemeler seviyesinin dünya standartlarına yaklaştırılması, genç ailelere yardımın sunulması düşünülmektedir. Partinin ekonomik planları teoriktir. Dış politikada ise, parti ülkenin kısa olan süre içerisinde Dünya Ticaret Örgütüne üye olması, Avrasya Ekonomik Alanın tam olarak işleme için hukuki temellerin sağlanması gibi sorunlara önem verilmektedir. Görüldüğü gibi, parti ülkenin ilerideki stratejik gelişimiyle ilgili yeni yaklaşımlar sunmamaktadır.

2.3.5. Kazakistan Adalet Demokratik Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Partinin programı dört önceliğe ve adalete doğru 17 adıma dayanmaktadır. Partinin adalet ve sivil haklar gibi konularla sınırlılığı onun siyasi programının zayıf ve eksik olduğunu açığa çıkardı. Partinin teknoparklar ve yenilikçi merkezlerin finansal desteklenme-

si, zorunlu sağlık sigortası, emeklilik ve genç ailelerle ilgili teklifleri ilginçtir. Partiye göre devlet dilinin gelişimi ulusal politikanın önceliği olmalıdır, ayrıca ulusal fikrin tespiti de devlet ideolojisinin çekirdeğidir olmalıdır.

2.3.6. Kazakistan Genel Sosyal Demokratik Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

OSDP Partisinin seçimler öncesi programı öncelikle, sosyal ve ekonomik alanlarla ilgilidir. Bu belgeye göre devlet tarafından eğitim için harcanan finans miktarının iki kat artırılması, sağlık dalında devlet standartlarının uygulanması, zenginlerin kendi gelirlerinin %40-60'lık bir kısmını geri topluma vermeleri, Kazakistan'a ait hayat kalitesi standartlarının tespit edilmesi, ucuz ipotek kredilerinin sağlanması lazım. Ayrıca, partinin slogan ve retoriklerinin 2007'den bu yana pek değişmediğine şahit olundu. Parti bu seçimlere hazır değildi, cazip fikirler sunamadı.

2.3.7. Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisi'nin Seçim Öncesi Programı:

Bu partinin tek amacı tarımcı ve hayvancılığın çıkarlarını korumaktır. Bunun için partinin seçimler öncesi planında özellikle köyler ve kırsal bölgelerin meseleleri yer almıştır. Parti muhtaç ailelere ve emeklilere sosyal yardım, tarımcılığın devlet tarafından desteklenmesi, Kazakistan iç piyasasının korunması, işsizlikle mücadele, köy işlerinin gelişimini sağlama, girişimcilere finansal desteklerin sağlanması, köylerde sosyal ve kültürel altyapıların yeniden yapılandırılması gibi sorunları çözmeyi planlıyordu. Kısacası, parti bölgelerin sosyal gelişimiyle ilgili meselelere genel bir değerlendirme sundu.

Genel olarak, partilerin seçimler öncesi programları muhteva, kalite ve hazırlığı açılarından eskiye göre daha ciddi ve net olduğu tespit edildi. Görüldüğü gibi, tüm programlar Ka-

zakistanlıların sosyal durumunun iyileşmesiyle ilgili olarak hazırlanmıştır. Bundan dolayı, Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in Ocak 2012'de Halka yaptığı geleneksel Konuşmasında ülkenin sosyal ve ekonomik yenilenmesiyle ilgili meselelere daha çok ağırlık verildi.

3. Kazakistan'da Parlamento Seçimlerine Katılan Siyasi Partilerin Liderleri

3.1. Kazakistan'da Siyasi Parti Liderlerinin Özgeçmişleri

Aşağıda seçimlere katılan yedi parti liderinin özgeçmişi sırayla verilmiştir.

- 3.1.1. Ak Jol Demokratik Partisi: Azat Turlybekuly Pervaşev,
- 3.1.2. Kazakistan Komünist Halk Partisi: Jambıl Aujanoviç Ahmetbekov,
- 3.1.3. Nur Otan Halk Demokratik Partisi: Nursultan Abışulı Nazarbayev,
- 3.1.4. Azat Genel Sosyal Demokratik Partisi: Jarmahan Aytbayevič Tuyakbay,
- 3.1.5. Adalet Demokratik Partisi: Maksut Sultanoviç Narıkbayev,
- 3.1.6. Kazakistan Vatanseverler Partisi: Gani Yesgeldinoviç Kasımov,
- 3.1.7. Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisi: Gani Alimoviç Kaliyev.

3.1.1. Ak Jol Demokratik Partisi: Azat Turlybekuly Pervaşev:

Ak Jol Demokratik Partisi lideri. 2012 Parlamento Seçimleri sonucu KC Parlamento Meclisi Milletvekilidir.

Doğum tarihi: 08.09.1967.

Doğum yeri: Kazakistan, Jambıl İli, Korday İlçesi.

Eğitim:

- a) M. Gorkiy Ural Devlet Üniveristesi, Rusya, 1991, Siyasi Bilimler Uzmanı.
- b) KC Cumhurbaşkanı yanındaki Kamu Yönetimi Ulusal Yüksek Okulu, 1995-1996, Kamu Yönetimi:

c) Jetisu Ekonomik Enstitüsü, Taldıkorgan, 2000, iktisatçı.

d) Central Officers Training Institute, Kore, 1997, stajyerlik.

e) Rusya Cumhurbaşkanı yanındaki Devlet Hizmeti Akademisi, 1998, stajyerlik.

Akademik ünvan: Siyasi Bilimler Kandidatı, Profesör, 2002.

Deneyim:

1995 - Taldıkorgan İli Kaymakamlığı Bölüm Başkanı.

1996-1998 KC Cumhurbaşkanı İdare Bölüm Başkanı.

1998 - Alüminyum Kazakistan Şirketi genel müdür yardımcısı.

2005 Cumhurbaşkanı Seçimlerinde N.Nazarbayev'in temsilcisi.

2006-2011 Atameken Derneği Kazakistan Ulusal Ekonomik Odası Yönetim Kurulu Müdürü. Atameken Kazakistan İşletmeciler ve İşverenler Ulusal Derneği Başkanı.

1998-2006 Kazakistan Sivil Partisi Başkanı.

2006-2007 Nur Otan Partisi Başkan Yardımcısı.

2011 Ak Jol Kazakistan Demokratik Partisi Başkanı.

2012 - Kazakistan Parlamentosu Meclis Milletvekili.

Bazı eserleri:

Çağdaş Kazakistan'daki siyasi partilerin kurumsallaşması. 2002.

Birkaç kitap, broşür yazmış, yüzden fazla yazısı *Washington Times*, *Washington Diplommat*, *Literaturnaya Rossiya* gibi yayınlarda yayınlanmıştır.

3.1.2. Kazakistan Komünist Halk Partisi: Jambıl Aujanoviç Ahmetbekov

Kazakistan Komünist Halk Partisinin liderlerinden biri, partinin Merkezi Komitesi Sekreteri, 2011 Cumhurbaşkanı Seçimlerinde aday, 2012 Parlamento Seçimleri sonucu KC Parlamento Meclisi Milletvekilidir.

Doğum tarihi: 11.02.1961.

Doğum yeri: Kazakistan, Akmola İli, Kurgalci İlçesi.

Eğitim:

- Akmola Köy İşleri Enstitüsü, 1978-83, Tarımcılık Mekaniği uzmanı.
- Kazakistan Yönetim, Ekonomi ve Tahmin Enstitüsü, Yönetim Bölümü, 1991-94

Deneyim:

1983-1990 Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Komünist Partisi.
 1990-1992 KC Cumhurbaşkanı İdaresi Bölüm Başkanı.
 1992-1994 Karaganda İli, Tengiz İlçesi Kültür Bölümü Başkanı.
 1994-1995 Akmola İli, Kurgalci İlçesi Gençler, Spor ve Turizm Bölümü Başkanı.
 1995-1998 Akmola İli, Kurgalci İlçesi Kültür Bölümü Başkanı
 1998-2001 Akmola İli, Askeri Teknik Lisesi Müdürü.
 2005 Kazakistan Komünist Halk Partisinin Merkezi Komitesi Organının Yöneticisi.
 2007 KKHP partisinin Merkezi Komitesi sekreteri.
 2011 Cumhurbaşkanı Seçimlerinde Komünist partisinin adına aday.
 2012- Kazakistan Parlamentosu Meclis Milletvekili.

3.1.3. Nur Otan Halk Demokrik Partisi: Nursultan Abişulı Nazarbayev

Nur Otan Demokratik Halk Partisi'nin lideri, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı.

Doğum tarihi: 6.06.1940.

Doğum yeri: Kazakistan, Almatı İli, Kaskelen İlçesi, Çemolgan Kasabası.

Eğitim:

- Endüstriyel Teknik Koleji, Ukrayna, 1960.
- Karagandı Metalürji Fabrikası VTUZ Yüksek Teknik Eğitim Dairesi, 1991-94.

Deneyim:

1960-1965 Temirtau Ş. Kazmetallurgstroy işletmesinde işçi, Karagandı Metalürji Fabrikasında döküm makinelerin ateşçisi, maden eritme ocağı operatörü.

1965-1969 Karagandı Metalürji Fabrikasında üretim kontrolörü, gaz tesisatçısı, maden eritme tesisi şef gaz görevlisi.

1969-1973 Karagandı İli, Temirtau, Komünist Partisi gençler şubesinde görevli.

1973-1977 Karagandı Metalürji Fabrikası Parti Komitesi sekreteri.

1977-1979 Karagandı İli Parti Komitesi sekreteri, ikinci sekreter.

1979-1984 Kazakistan Komünist Partisi Merkezi Komitesi sekreteri.

1984-1989 Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı.

1989-1991 Kazakistan Komünist Partisi Merkezi Komitesi Birinci sekreteri.

1989-1991 Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkezi Komitesi İdari Bürosu üyesi.

SSCB Büyük Kurulu Milletvekili.

1989-1992 SSCB Milletvekili.

1990 aynı zamanda Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Büyük Kurulu Başkanı.

Nisan 1990 Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı.

1991'te Nazarbayev Gorbaçev ve Yeltsin'le yeni Birlik kurma Sözleşmesini imzalamıştır. Belgeye göre N. Nazarbayev'in yeniden kurulması düşünülen Birlik Hükümetinin başkanı olacaktı. Ama Rusya'daki düzensizlikler buna engel oldu.

1 Aralık 1991 tarihinde İlk Cumhurbaşkanı Seçimlerinde Nazarbayev seçmenlerin verdikleri oyların %98,7'ni alarak Kazakistan'ın Cumhurbaşkanı olarak seçildi.

16 Aralık 1991 tarihinde Nazarbayev bağımsız Kazakistan Cumhuriyetinin Cumhurbaşkanı ilan edildi.

29 Nisan 1995 tarihinde yapılan referandum sonucunda Nazarbayev'in salâhiyet ve yetkileri 2000'e kadar uzatılmıştır.

10 Ocak 1999 tarihinde Nazarbayev Cumhurbaşkanı Seçimlerinde %79,78 sonuçla Kazakistan'ın Cumhurbaşkanı olarak seçildi.

4 Aralık 2005 tarihinde Nazarbayev Cumhurbaşkanı Seçimlerinde %91,15 sonuçla Kazakistan'ın Cumhurbaşkanı olarak seçildi.

10 Haziran 2010 tarihinde Nazarbayev'e Kazakistan'ın İlk Cumhurbaşkanı, Halk Lideri statüsü resmi olarak verildi.

3 Nisan 2011 tarihinde Nazarbayev Cumhurbaşkanı Seçimlerinde %91,5 sonuçla dördüncü kere Kazakistan'ın Cumhurbaşkanı olarak seçildi. Kazakistan Anayasasına göre Kazakistan Cumhuriyetinin İlk Cumhurbaşkanı istediği süreye kadar ülke Cumhurbaşkanı olabilir. Eşi Sara Nazarbayeva, Böbek adlı Çocuklara yardım fonunun başkanıdır.

Kızı Dariga Nazarbayeva, KC Meclis milletvekilidir.

İkinci kızı Dinara Nazarbayeva, Bilim Fonunun başkanıdır. Forbes'e göre Kazakistan'ın en zengin hanımıdır. Onun sahip olduğu sermaye miktarı 1,3 milyar Dolar. Dünyadaki en zengin bin kişinin biridir.

Küçük kızı Aliya Nazarbayeva, Elitstroy inşaat şirketinin müdürü.

Bazı eserleri:

Kazakistan yolu, Kazakistan'ın Demir Profili, Kremlin Çıkmazı, 21. Asrın Başında, Tarih Akışında, Dünyanın Merkezi v.b.

Halk Lideri olan Nazarbayev hayatının sonuna kadar Cumhurbaşkanı statüsüne bağımlı olmaksızın sınırsız yetkilere sahiptir. Ayrıca, kendisi ve ailesinin üyeleri yapmış oldukları ve yapabilecekleri gayri kanuni hareketlerinden dolayı aleyhlerine dava açılmaz, tüm cezai mesuliyetten muaftırlar.

3.1.4. Azat Genel Sosyal Demokratik Partisi: Jarmahan Aytbayevič Tuyakbay

Kazakistan Genel Sosyal Demokratik Partisinin lideri. Büyük politikacı, Eski Başsavcı, eski Meclis Başkanı.

Doğum tarihi: 22.11.1947.

Doğum yeri: Kazakistan, Şımkent İli.

Eğitim:

1971 Kirov Kazak Devlet Üniveristesi, Hukuk Bölümü.

Deneyim:

1978'e kadar Şımkent ilinde savcılık bölümünde çalıştı. Partide görevler yaptı.

1978 Şımkent İli Komünist Partisi Komitesi bölüm başkanı.

1982 Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (KSSC) Başsavcı Yardımcısı.

1987 Mangışlak İli Başsavcısı.

1987-1989 Guriyev İli Başsavcısı.

1989-1990 Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Büyük Kurulu milletvekili, KSSC Büyük Kurulu Komite Başkan Yardımcısı.

1990 Kazakistan Cumhuriyeti Genel Başsavcısı.

1995 Kazakistan Devlet Soruşturma Komitesi Başkanı.

1997 Kazakistan Cumhuriyeti Genel Başsavcısı Yardımcısı, Büyük Askeri Başsavcı.

10 Ekim 1999 KC Parlamento Meclis Milletvekili.

1 Aralık 1999 KC Parlamento Meclis Başkanı. 2004 Meclis seçimlerinin sonuçlarını eleştirdiğinden milletvekil olmaktan vazgeçti.

Kasım 2004 Kazakistan Demokratik Güçleri Koordinasyon Kurulu başkanı. Yeni Anayasa'yı hazırlayan çalışma grubuna başkanlık yaptı.

1 Aralık 2005 Cumhurbaşkanı Seçimlerinde %6,64 alarak ikinci sırada yer aldı.

10 Aralık 2006 Kazakistan Genel Sosyal Demokratik Partisi'ni kurdu.

2007 Meclis seçimlerinde %4,54 oy topladı.

24 Ekim 2009 Azat Genel Sosyal Demokratik Partisinin başkanlarından biri.

Akademik ünvan: Hukuki Bilimleri Doktoru, Profesör, 2002.

3.1.5. Adalet Demokratik Partisi: Maksut Sultanoviç Narikbayev:

Adalet Demokratik Partisi'nin lideri, Büyük Devlet adamı, eski KC Yüksek Mahkeme Başkanı.

Doğum tarihi: 30.03.1940.

Doğum yeri: Kazakistan, Almatı İli, Taldıkorğan İlçesi.

Eğitim:

1959 Teknik Kolej, Ukrayna

1974 Kirov Kazak Devlet Üniveristesi, Hukuk Bölümü

Deneyim:

1974 Taldı Korgan Savcılığı, stajyer, hukukçu.

1987 KC Başsavcılığı ve Adalet Bakanlığında görevler yaptı.

1992-1993 Cumhurbaşkanı İdaresi ve Başbakan İdaresinde görevler yaptı.

1995-1996 Kazakistan Cumhuriyeti Genel Başsavcısı

1996-2000 KC Yüksek Mahkeme Başkanı

2000 Kazak Devlet Hukuk Akademisi Rektörü.

2001 Kanuni Kazakistan için siyasi hareketi lideri.

2004 Adalet Demokratik Partisi kurucusu ve lideri.

2007 Meclis Kurulu üyesi, Kazakistan Hukuk Üniversitesi Rektörü.

Eserleri:

Çocuk hakları, cinai ve cezai sorunlar, sivil haklar, cinai mevzuat konularında birkaç kitap, elliden fazla ilmi, edebi yazıları, çevirileri bulunmaktadır.

Akademik ünvan: Hukuki Bilimleri Doktoru, Profesör.

3.1.6. Kazakistan Vatansverler Partisi: Gani Yesgeldinoviç Kasımov

Kazakistan Vatansverler Partisinin lideri. Büyük politikacı, eski Senato Milletvekili.

Doğum tarihi: 3.05.1950.

Doğum yeri: Kazakistan, Aktau şehri.

Eğitim:

1967-74 Kirov Kazak Devlet Üniversitesi, Moskova Uluslararası İlişkiler Devlet Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler bölümü.

SSCB DİB Diplomatik Akademisinde yöneticiler kursunu aldı.

Deneyim:

1974 KSSC Dış İşleri Bakanlığı Protokol Bölümü Birinci Sekreter, Bilgi bölümü Başkanı, Protokol Bölümü Başkanı.

1981 KSSC Dış İşleri Bakanlığı Genel Sekreter.

1990 KSSC Cumhurbaşkanı Müşaviri.

1992 KC Cumhurbaşkanı İdaresi Uluslararası Bölüm Başkanı.

1994 KC'nin Fransada'ki Temsilcisi.

1996 KC Devlet Gümrük Komitesi Başkanı.

1999 Cumhurbaşkanı Seçimlerine katıldı. Sonuç: %4,6 Üçüncü oldu.

2002 Görevinden istifa etti.

2007 Cumhurbaşkanı'nın kararıyla KC Parlamentosu Senato Milletvekili.

2011 Cumhurbaşkanı Seçimlerine katıldı. Sonuç: %1,94 İkinci oldu.

3.1.7. Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisi: Gani Alimoviç Kaliyev

Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisinin lideri, Akademisyen.

*Doğum tarihi:*19.06.1938.

Doğum yeri: Kazakistan, Jambıl İli, Çu İlçesi.

Eğitim:

a) Kırgız Devlet Üniveristesi, Tarımcılık bölümü.

b) Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi, yüksek lisans.

Deneyim:

Almatı Narhoz Enstitüsü öğretim üyesi, Ekonomi Planlaması Bölümü

1968 Kazak Ekonomi ve Tarımcılık İlmi Araştırma Enstitüsü, araştırmacı.

1981-1984 tarımcılıkla ilgili ilmi araştırmalar yaptı.

1984 Kazak Koyunculuk Teknik İlmi Araştırma Enstitüsü başkanı.

1988 Kazak Ekonomi ve Tarımcılık İlmi Araştırma Enstitüsü başkanı.

1991-1992 G.Kaliyev'in başkanlığında ülkenin tarımsal gelişiminin planı hazırlanmıştır.

1992 Devlet Tarımcılar Derneği Başkanı.

1990 KSSC Büyük Kurulu Milletvekili.

1999 KC Parlamento Meclis Milletvekili.

Akademik ünvan: Ekonomi Bilimleri Doktoru, Profesör. KC Ulusal Bilimler Akademisi üyesi, Rusya Tarım Bilimler Akademisi üyesi, Ukrayna Tarım Bilimler Akademisi üyesi.

4. Kazakistan'da Parlamento Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi

4.1. Kazakistan'da Parlamento Seçim Sonuçlarının Yerel ve Yabancı Kuruluşlar ile Bilirkişiler Tarafından Değerlendirilmesi

15 Ocak 2012 tarihinde düzenlenen KC Meclis seçimleri çeşitli uluslararası kuruluşlardan 819 gözlemci tarafından denetlenmiştir. AGİT'ten 309, BDT ülkelerinden 262, AGİT Parlamento Asamblesi'nden 46, Avrupa Kurulu Parlamento Asamblesi'nden 15, ŞİÖ kuruluşundan 11, Türkçe Konuşan Ülkeler İşbirliği Kurulu'ndan 9, İslam İşbirliği Örgütü'nden 7, Türkçe Konuşan Ülkeler Parlamento Asamblesi'nden 10, 29 yabancı ülkelerden 150 gözlemci seçimleri denetlemek üzere davet edildi.

Parlamento seçimlerine, ülkedeki seçmenlerin yüzde %75'inin katılması, seçimlerinin kanuna uygun olarak düzenlendiğini göstermektedir. Seçim sonucunda Nur Otan Partisi siyasi rakiplerini geride bırakmıştır ve parlamentoya üç siyasi parti geçecektir. Nur Otan Partisi tüm oyların %80,99'nu elde ederek mecliste 83 milletvekilini bulunduracaktır. Nur Otan Partisinin bu kadar yüksek oy almasının birkaç esas sebebi vardır. Bu sebepler: Kazakistan'da bir asırlık süre içerisinde tek parti yönetim sisteminin iyice yerleşmesi, halkın büyük bir kısmının N. Nazarbayev'in yürüttüğü politikayı ciddiye alması ve ona samimi şekilde destek vermesi, okullar, hastaneler, üniversiteler, belediyeler, askeri daireler gibi tüm devlet dairelerinde çalışanların ve orta yaştaki kişilerin büyük bir kısmının eskisi gibi fazla düşünmeden bu partiye oy vermeleri, Kuzey ve büyük şehirlerde yaşayan Kazak olmayan halkların şu anki istikrarlı siyasi ve etnikarası durumdan memnun olması ve siyasi değişiklikleri istememesi, devlet dairelerinde çalışanlara yapılan manevi baskı ve motivasyon politikası, iktidardaki partinin

idari kaynaklardan daha fazla istifade etmesi, Nur Otan Partisi'nin siyasi rakibinin olmaması ve potansiyel rakiplerin kasten yarış dışı edilmesi veya sistemli olarak zayıflatılması, partinin reel olumlu neticeler göstermesi, N. Nazarbayev'in Kazakistan toplumunda güçlü otoritesinin olması şeklinde sıralanabilir.

Seçim sonuçlarına göre ikinci sırada yer alan Kazakistan Demokratik Ak Jol Partisi oyların yüzde 7,47'sini alarak 8 temsilcisini başkent Astana'ya delege etme hakkı kazanmıştır. Aslında tarihe bakarsak Ak Jol önceleri gerçekten bir muhalefet partisidir. Sonrasında bu parti parçalanarak Nur Otan'ın şubesine dönüşmüştür. Bu seçim, Kazakistan'ın uluslararası denetleyici kuruluşlarca çok partili bir devlet olarak tanınması için yapılan siyasi bir adımdır. Dikkatle bakarsanız Ak Jol Partisi'nin elde ettiği yüzde 7,47 ve Kazakistan Komünist Halk Partisi'nin kazandığı yüzde 7,19 oranları parlamentoya girmek için istenilen 7 sayısını hatırlatır. Bu bir tesadüf müdür? Ak Jol Partisi'nin birçok temsilcisi daha önce Nur Otan'da görev yapmışlardır. Önceleri toplumun desteğine sahip olmayan ve basında burjuvazi imajını temsil eden Ak Jol Partisi yüzde 7,47 gibi bir oranı nasıl elde edebilmiştir? Bu oranı sağlamak için idari kaynaklardan mı istifade edilmiştir?

Seçimlerde üçüncü yer alan Kazakistan Komünist Halk Partisi 2007 seçiminde yüzde 1,29 oy toplamasının ardından 2012 yılında %7,19 oy alması beklenen ve normal bir göstergedir. Kazakistan'da seçimler öncesi dönemde, seçimlere aktif bir şekilde hazırlanan parti, bu komünist partisidir. Halkın bir kısmı, özellikle ihtiyarlar nostalji duygusuyla veya bağlılıkla komünist fikirleri desteklemiş olabilir. Kazakistan'da 70 yıl boyunca tek parti olan Komünist Parti bu neticeye fazla zorlanmadan ulaşmıştır. Rusların belli bir kısmı bu partiye oy vermiştir. Rusya'da 2011'de yapılan son parlamento seçimlerinde Rusya Komü-

nist Partisi'nin ikinci sırada yer alması da bir rastlantı değildir. Zaten Nur Otan'ın yapı ve karakteri eski komünist partisinin yapısına benzerdir.

Seçim sonuçlarının açıklandığı zaman N. Nazarbayev şöyle bir konuşma yapmıştır: “Bu sonuçlar göstermektedir ki halk bizim uyguladığımız programları, bizim yaptığımız işleri desteklemektedir. Halk bizi anlıyor, halk bizimledir. O bize güvenmeye devam ediyor. Vatandaşlarımız ülkemizdeki istikrarı, barışı, toleransı, dostluğu destekliyorlar. Janaozen'deki olumsuz olaylar bizi daha da birleştirdi”.

Yukarıda verilen rakamlara ek olarak 9 kişi Kazakistan Halklar Kurulu tarafından seçilerek milletvekilli olarak atandı. Kazakistan Halklar Kurulu tarafından seçilen şahıslar parlamentoda Kazak, Uygur, Özbek, Tatar, Çeçen, Ukraynalı, Koreli, Rus ve Alman halklarını temsil edeceklerdir. Bu 9 yeni milletvekillerin isimlerini Nur Otan Halk Demokratik partisinden seçilen yeni milletvekilleri listesinden görebilirsiniz.

Kazakistan'da muhalefet partisi olan Genel Halk Sosyal-Demokratik Partisi (OSDP) %1,68 oy toplayarak parlamentoda yer alma umudunu tamamen yitirmiştir. OSDP'nin lideri Bulat Abilov'a göre “Bu seçimler kanunlara aykırı olarak düzenlemiştir, sonuçları da gayrikanunidir. Seçimlerde pis siyasi oyunlar oynanmıştır. OSDP kasten karalanarak, kamuoyu araştırmaları uydurulmuştur.” Abilov'e göre “Meclisin yeni yapısı eskisi gibi Nur Otancı olacaktır. Demek ki değişen bir şey yoktur. Ak Jol Partisi, Nur Otan'ın bir şubesi ve sağ kanadıdır. Kazakistan Komünist partisi ise sol kanattır.” OSDP partisi seçimlerden sonra bin kişiyi aşan gösteriler düzenleyerek seçimlerin sonuçlarını kabul etmediklerini ifade etmektedir.

Aul Kazakistan Sosyal Demokratik Partisi %1,19, Kazakistan Vatanseverler Partisi %0,83, Adilet Demokratik Partisi %0,66 oy kazanmıştır. Seçimlere katılan yedi partinin altısı seçim sonuçlarını kabul etmiştir. OSDP partisi ise, 17 Ocak 2012 tarihinde ve ondan sonraki günlerde düzenlediği gösteri ve protestolarında son Parlamento seçimlerinin resmi sonuçlarını kabul etmediklerini dile getirmiştir.

Bağımsız Gözlemciler Cumhuriyet Ağı (RSNN) toplumsal fonu bu seçimlerin kanuna tam uygun şekilde yapılmadığını, bazı ihlallerinin yer aldığını vurgulamıştır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) vekilleri de bu seçimlerin sonuçlarını gözden geçirerek kendi değerlendirmelerini yaptılar. AGİT gözlemcileri her zamanki gibi sonuçlardan memnun olmadıklarını açıkça ifade ettiler. ABD, AGİT'in yaptığı ön değerlendirmeleri paylaştığını dile getirdi. ABD hükümetinden yapılan açıklamaya göre, Kazakistan hükümeti ve halkının işbirliğinin devam ettiği sürece ABD Kazakistan'ın çok partili yeni parlamentosuyla işbirliği içerisinde olacaktır. AGİT Parlamento Asamblesi heyetinin başkanı şöyle bir konuşma yapmıştır: “Kazakistan hükümetinin demokratik süreçleri destekleyeceği ve seçimleri AGİT kurallarına göre düzenleyeceğine dair verdiği söz ve vaatlerine rağmen, süresinden önce yapılan bu parlamento seçimleri, demokratik anlamdaki seçimlerin temel prensiplerine uygun değildir”. Avrupa Demokrasi Enstitüsü ve İnsan Hakları Bürosu heyetinin başkanı da bu seçimlerin kontrol edilir olduğunu veya bir merkezden yönetildiğini itiraf etmiştir. Böyle kritik ve eleştireci değerlendirmelerin yayınlamasının ardından ülke Cumhurbaşkanı bundan böyle seçimlerimizi eleştirecek birlikçileri davet etmeyeceklerini açıkladı.

Buna rağmen seçim çevrelerini ziyaret eden diğer yabancı gözlemciler her şeyin kanuna göre düzenlendiğini, Kazakistan'ın seçimleri organize etmede büyük mesafeler katettiğini, yabancı gözlemcilerin bulunmasının bundan sonra gereksiz olacağını, Kazakistan'ın bu anlamda doğru yönde gittiğini vurgulamıştır. BDT ülkelerinden gelen gözlemciler de Türkçe Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi'ni temsil eden gözlemciler de Kazakistan Parlamento seçimlerinin açık ve kanuni olduğunu ve uluslararası demokratik kurallara göre yapıldığını ifade etmişlerdir.

Böylece yeni Kazak Parlamentosunda sağcılar (ulusal burjuvayı, işletmecileri temsil eden Ak Jol) ve solcular (yenilenen komünistler) yer almış oldu. Kazak araştırmacısı Daniyar Aşimbayev siyasi güçlerin yeni yapısı hakkında şöyle diyor: "Her yeni partiyi temsil edecek şahsiyetler, deneyimli iktisatçı ve hukukçulardır. Bu durum yeni parlamentonun faaliyetini kuvvetlendirecektir. Hatta parlamentoda 2-3 mümtaz muhalif politikacının bulunması meclisin eski yapısını ve imajını değiştirebilir". Diğer bir Kazak araştırmacı Dosım Satbayev'e göre yeni parlamentodaki partilerin sayısı hiç bir şeyi ifade etmiyor. Bunlar Kazakistan'ın demokratikleşme düzeyinin esas göstergesidir. Ayrıca yeni seçilmiş şahısların yeni durumda nasıl davranacakları, diyaloga açıklık-

ları ve görüşlerinin güçlülüğü çok önemlidir. Moskova Devlet Üniversitesi'nden İvan Dimitriyev'e göre Kazakistan Cumhuriyeti Parlamentosu'nun dağıtılarak, seçimin süresinden önce yapılması dünya ekonomik krizi nedeniyle gerçekleşmiştir. Onun için yeni seçilmiş milletvekilleri krizin olumsuz etkilerini hafifletecek iktisadi programlara ve onları gerçekleştirme planına daha çok önem vermelidir.

Yeni Kazak Parlamentosu, Kazakistan ekonomisinin çeşitlendirilmesine öncelik vererek, ileride enerji kaynakları fiyatının düşmesi durumuna hazır olmalıdırlar. Krizin getirdiği yeni problemlerin bir an önce çözülmesi için gerekli kanunların kabul edilmesi şarttır. Parlamento yetkilerinin genişletilmesi, ülkenin ekonomik ve siyasi anlaşmazlıklarının kanuna uygun olarak verimli bir şekilde çözülmesine neden olmalıdır. Ülkenin başlıca problemlerinin çözülmesi için bütün toplumsal güçlerin birleşmesi veya anlaşması şarttır. Kazakistan Parlamentosuna yeni fikirlere sahip yeni politikacıların gelmesinin meclisin yaptığı işin kalitesini arttıracığını ümit ederiz.

Merkezi Seçimleri Komitesinin yaptığı resmi ve nihai sonuçlara göre seçimlere katılan partilerin bölgelere göre topladıkları oy miktarı aşağıdaki gibidir.

Bölge	NurOtan	KVP	Ak Jol	OSDP	KKHP	Auıl	Adilet
Toplam Kazakistan	5 621 436 (80,99 %)	57 732 (0,83 %)	518 405 (7,47 %)	116 534 (1,68 %)	498 788 (7,19 %)	82 623 (1,19 %)	45 702 (0,66 %)
Akmola Vilayeti	280 711 (77,00 %)	4375 (1,20 %)	29 529 (8,10 %)	13 489 (3,70 %)	27 342 (7,50 %)	7657 (2,10 %)	1458 (0,40 %)
Aktöbe Vilayeti	282 549 (83,61 %)	1826 (0,54 %)	24 619 (7,29 %)	1689 (0,50 %)	22 951 (6,79 %)	2898 (0,86 %)	1404 (0,42 %)
Almatı Vilayeti	700 201 (84,02 %)	8474 (1,02 %)	58 813 (7,06 %)	778 (0,09 %)	52 931 (6,35 %)	10389 (1,25 %)	1795 (0,22 %)
Atrau Vilayeti	205 890 (84,72 %)	977 (0,40 %)	17 027 (7,01 %)	754 (0,31 %)	15 966 (6,57 %)	1214 (0,50 %)	1188 (0,49 %)
Doğu Kazakistan Vilayeti	559 131 (80,69 %)	4851 (0,70 %)	57 804 (8,34 %)	3392 (0,49 %)	56 008 (8,08 %)	6939 (1,00 %)	4851 (0,70 %)
Jambıl Vilayeti	320 605 (79,20 %)	821 (0,20 %)	31 995 (7,90 %)	10799 (2,67 %)	33 179 (8,20 %)	5965 (1,47 %)	1452 (0,36 %)
Batı Kazakistan Vilayeti	232 602 (82,66 %)	3602 (1,28 %)	21 611 (7,68 %)	4981 (1,77 %)	11 903 (4,23 %)	2532 (0,90 %)	4165 (1,48 %)
Karagandı Vilayeti	517 957 (85,63 %)	358 (0,06 %)	40 772 (6,74 %)	1176 (0,19 %)	43 996 (7,27 %)	390 (0,06 %)	231 (0,04 %)
Kostanay Vilayeti	389 684 (83,10 %)	2200 (0,47 %)	36 443 (7,77 %)	1935 (0,41 %)	34 237 (7,30 %)	2503 (0,53 %)	1906 (0,41 %)
Kızılorda Vilayeti	243 678 (78,74 %)	3442 (1,11 %)	25 357 (8,19 %)	5169 (1,67 %)	20 609 (6,66 %)	8159 (2,64 %)	3045 (0,98 %)
Mangıstau Vilayeti	156 388 (79,51 %)	2459 (1,25 %)	13169 (6,70 %)	6630 (3,37 %)	12055 (6,13 %)	3007 (1,53 %)	2987 (1,52 %)
Pavlodar Vilayeti	271 405 (79,92 %)	3087 (0,91 %)	24298 (7,16 %)	4718 (1,39 %)	27795 (8,19 %)	4732 (1,39 %)	3547 (1,04 %)
Kuzey Kazakistan Vilayeti	263 545 (82,70 %)	892 (0,28 %)	25 175 (7,90 %)	1562 (0,49 %)	24 857 (7,80 %)	1785 (0,56 %)	860 (0,27 %)
Güney Kazakistan Vilayeti	752 083 (80,10 %)	9389 (1,00 %)	70 420 (7,50 %)	11267 (1,20 %)	76 053 (8,10 %)	12206 (1,30 %)	7511 (0,80 %)
Almatı	270 989 (69,71 %)	9475 (2,44 %)	25496 (6,56 %)	41 288 (10,62 %)	23 628 (6,08 %)	10 212 (2,63 %)	7669 (1,97 %)
Astana	174 018 (80,10 %)	1504 (0,69 %)	15 877 (7,31 %)	6907 (3,18 %)	15 278 (7,03 %)	2035 (0,94 %)	1633 (0,75 %)

4.2. Kazakistan'da Yeni Parlamentoda Milletvekillerinin Listesi*

Toplam 24 kişi Rus, Yahudi, Ukraynalı ve Alman gibi Kazakistan'da yaşayan halkların temsilcileridir. Diğerleri ise Kazak, Uygur gibi yerli Türk halklarının temsilcileridir. Seçilen milletvekillerin 26'sı kadındır.

Milletvekilinin Adı ve Soyadı	Temsil Edilen Siyasi Parti
Abdirov Nurlan	Nur Otan Partisi
Abenov Murat	Nur Otan Partisi
Abilbayev Azamat	Ak Jol Partisi
Aymbetov Seyitsultan	Nur Otan Partisi
Aysina Mayra	Nur Otan Partisi
Aronova İrina	Nur Otan Partisi
Asangazı Orazgöl	Nur Otan Partisi
Asanov Jakip	Nur Otan Partisi
Asanov Turarbek	Nur Otan Partisi
Ahmediyev Murat	Partisiz
Ahmetbekov Jambıl	Komünist Partisi
Aşım Nurgali	Nur Otan Partisi
Aşimbayev Maulen	Nur Otan Partisi
Bazarbayev Askar	Nur Otan Partisi
Baymahanova Galina	Komünist Partisi
Baliyeva Zagipa	Nur Otan Partisi
Begenyev Andrey	Nur Otan Partisi
Begentayev Meyram	Nur Otan Partisi
Bekenov Ashat	Nur Otan Partisi
Bekturganov Yersultan	Nur Otan Partisi
Bişimbayev Valihan	Nur Otan Partisi
Burhanov Kamal	Nur Otan Partisi
Bıçkova Svetlana	Nur Otan Partisi
Cakupov Kabipolla	Nur Otan Partisi
Jarasov Janat	Nur Otan Partisi
Dosmuhambetov Temirlan	Nur Otan Partisi
Doşayev Ergen	Nur Otan Partisi
Düseybayev Jeksenbay	Nur Otan Partisi
Düysengaliyev Jalgas	Nur Otan Partisi
Diyachenko Sergey	Nur Otan Partisi
Yertaev Bakıtjan	Nur Otan Partisi
Jabayev Kojahan	Nur Otan Partisi
Jazılbekov Nurlan	Ak Jol Partisi
Jumabekov Onalsın	Nur Otan Partisi
Jılkaydarov Saken	Nur Otan Partisi
İbrayev Tölegen	Nur Otan Partisi
İdirisov Kuttıkoja	Nur Otan Partisi
İzmuhambetov Baktıkoja	Nur Otan Partisi
İksanova Gülnar	Nur Otan Partisi
İsimbayeva Gülmira	Nur Otan Partisi
Kazbekova Meruert	Ak Jol Partisi
Kanayev Serikjan	Nur Otan Partisi
Kappel Egor	Partisiz
Karagusova Güljana	Nur Otan Partisi
Karaken Kuralay	Nur Otan Partisi
Kenjin Tuleş	Komünist Partisi
Kikolenko Olga	Nur Otan Partisi
Kim Roman	Partisiz

Kiyanskiy Viktor	Nur Otan Partisi
Klebanova Darya	Nur Otan Partisi
Kojahmetov Arman	Nur Otan Partisi
Konurov Aykın	Komünist Partisi
Kosaryev Vladislav	Komünist Partisi
Kuzmin Nikolay	Nur Otan Partisi
Logutov Nikolay	Nur Otan Partisi
Madinov Roman	Nur Otan Partisi
Makovskiy Anatoliy	Nur Otan Partisi
Medeuov Usengeldi	Nur Otan Partisi
Milyutin Aleksandr	Nur Otan Partisi
Mukaşev Rakmet	Nur Otan Partisi
Muradov Ahmet	Partisiz
Muhamedjanov Oral	Nur Otan Partisi
Mırzahmetov Şalatay	Nur Otan Partisi
Nazarbayeva Dariga	Nur Otan Partisi
Nesterova Nadejda	Partisiz
Nikitinskaya Yekaterina	Ak Jol Partisi
Nugisayev Serikbay	Nur Otan Partisi
Nurkina Aygöl	Nur Otan Partisi
Nigmatullin Nurlan	Nur Otan Partisi, Meclis Başkanı
Omırzakov Tursınbek	Komünist Partisi
Ospanov Serik	Nur Otan Partisi
Pepenin Anatoliy	Nur Otan Partisi
Pervaşev Azat	Ak Jol Partisi
Petuhova Nadejda	Nur Otan Partisi
Pşembayev Meyram	Nur Otan Partisi
Pogalyev Viktor	Nur Otan Partisi
Romanovskaya Svetlana	Nur Otan Partisi
Rıskali Amanjan	Ak Jol Partisi
Sabilyanov Nurtay	Nur Otan Partisi
Sadibekov Ulasbek	Nur Otan Partisi
Samakov Aytkul	Nur Otan Partisi
Sarpekov Ramazan	Nur Otan Partisi
Sarsenov Sagyatulla	Ak Jol Partisi
Sayapova Zuhra	Partisiz
Seymaganbetova Gülnar	Nur Otan Partisi
Smagul Bakıtbek	Nur Otan Partisi
Smayl Aldan	Nur Otan Partisi
Solovyeva Aygöl	Nur Otan Partisi
Sorokin Boris	Komünist Partisi
Sultanov Kuanış	Nur Otan Partisi
Süleymenov Kayırbek	Nur Otan Partisi
Tarasenko Yelena	Nur Otan Partisi
Tasbulatov Abay	Nur Otan Partisi
TimoşenkoYuriy	Partisiz
Toybayev Alihan	Nur Otan Partisi
Tinikeyev Muhtar	Nur Otan Partisi
Turtayev Almas	Ak Jol Partisi
Umurzakov İzbak	Nur Otan Partisi
Urazov Samigolla	Nur Otan Partisi
Utemisov Şafhat	Nur Otan Partisi
Ferho Svetlana	Nur Otan Partisi
Halmuradov Rozakul	Partisiz
Şayekin Rauan	Nur Otan Partisi
Şpanov Yerkin	Nur Otan Partisi
Şegelskiy Gleb	Nur Otan Partisi
Yakovleva Tatyana	Nur Otan Partisi

5. Kazakistan'da Parlamento Seçimleri Sonrası Gelişmeler

5.1. Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi

Yapılan analizler sonucu KC yenilenmiş Parlamento'sunun geleceğiyle ilgili aşağıdaki fikir ve görüşlere varıldı.

1. Kazakistan'ın yeni çokpartili yönetim sistemine geçişi ülkenin bağımsızlığını kazandıktan sonra demokratikleşme adına gerçekleşen en mühim resmi başarıların biri sayılabilir. Bu seçimler ülkenin demokrasi ve siyasi gelişimi sağlamaya yönelik yaptığı sadece bir adımdır. Ayrıca, bu gelişmeler Kazakistanlı toplumun siyasi açıdan yenilenme sürecinin başlangıcını da bildirir. Cumhurbaşkanı tarafından yönetilen bir ülkeden yavaş yavaş Parlamento'ya ağırlık verilen yeni ülkeye geçilecektir. Tek partili sistemden vazgeçilerek onun yerine çokpartili sistem kurulmuştur.

2. Meclis'in yapısı, ona girecek olan partiler temsilcilerinin sayısına kadar her detay önceden iyice hesaplanarak teşkil edilmiştir.

3. Kazakistan parti sisteminin gelişimini engelleyen birkaç faktör bulunmaktadır. Bu engeller seçimler sisteminin gelişmemiş olduğu, iktidardaki partinin idari kaynaklardan istifade etmesi, seçimlerin kapalılığı şeklinde sıralanabilir.

4. Meclis'te üç partinin temsilcileri bulacağından yeni kazak Parlamentosu'nun daha canlı, güçlü ve ilgi çekici olacağı beklenmektedir. Ama her şeyin Nur Otan'ın kontrolü altında olacağı da kesindir. Yeni siyasi değişiklikler Kazakistan toplumunun bazı kesimlerinde mutlaka yankılanacaktır veya onlara yansımaktır. Ama bunlara rağmen yerli vatandaşların siyasi kültürü istenildiği tempoyla gelişmemektedir.

5. Yeni Meclis'e seçilen üç partinin nasıl bir diyalog veya rekabet içinde olacağı da önemlidir. Yeni yapılanan Parlamento'da Nur Otan Partisinin sesinin yüksek çıkacağı şimdiden bellidir. Bu durumda komünistlerin partisi ve kazak burjuvası partisinin yeni iş ortamında kendilerini nasıl bulacakları ve davranacağı da büyük sorudur. Komünist Parti Meclis'te ülkenin ihtiyarlar kesimini, kuzey, merkez ve doğu bölgelerde yaşayan emekli ve ihtiyar vatandaşları temsil edecektir. Ayrıca, parti sosyal sorunların çözülmesiyle uğraşacaktır. Zaten, parti kendi programında sosyal ve halklar arası birlik meselelerine daha çok vurgu yapmıştır.

6. Ak Jol Partisi ise iş adamları ve işletmecilerinin adına hareket edecektir. Yani, orta kesim veya orta tabaka bu partiyi desteklemek istemiştir. Genç kesimlerin bir kısmı bu genç partiye sempati duyacaktır. Bu parti seçimler öncesi programında yerli küçük ve orta işletmeleri destekleyeceğini ve çıkarlarını koruyacağını vaat etmişti. Yine de yeni Meclis'in performansı orada faaliyet gösterecek milletvekillerin karakter ve yeteneğine bağlı olacaktır.

7. Böylece, Kazakistanlılar buldukları dönemde ani siyasi değişikliklerin olmasını istemediklerini, aksine, halihazırdaki siyasi ve idari istikrarın devam etmesi için oy vermiş oldular. Ama halkın biraz bir kısmının da son dönemde dünyanın çeşitli bölgelerinde cereyan eden siyasi değişimlerin Kazakistan'a da gelmesini istedikleri gerçektir. Bu arada ülkeyi yirmi yıldan fazla yöneten Nursultan Nazarbayev ise 2017 seçimlerine de katılacağına işaret etmiştir. Bu durum halkın büyük bir kısmının politikadan uzak durmasının nedenidir. Bu seçimlerde Almatı şehrinin halkı katılım oranı açısından en pasif bölgelerin biri olduğu tespit edildi. İleride de durumun böyle devam edeceğinin ihtimali oldukça yüksektir.

8. Bundan önceki seçimlere iktidardaki parti büyük güvenle katılırdı. Bu sefer ise 16 Aralık Janaozen olaylarından dolayı seçimler önceki atmosfer çok gergin ve karmaşık idi. Yıllar boyunca oluşturulan ülkenin istikrarı ve imajına şüpheyle bakanlar oldu. Çünkü çatışmaların veya krizlerin sosyal nitelik taşıması idarecilerin yaptıkları işlerinin kalitesiyle doğrudan ilgilidir. Bu olaylar politikacıların idari meselelere yeterince dikkat etmeleri gerektiğini gösterdi. Halkla münasebet ve bağı yitiren her idari takım siyasi sistemi yönetmede birçok sorunlarla karşılaşacaktır.

9. Ruhaniyat Partisinin yarış dışı edilmesi beklenmedik bir olaydı. Çünkü birçok Rusya uzmanı bu partinin şansının yüksek olduğunu, Meclis'e gireceğini tahmin etmişlerdi. Bu da iktidardaki yöneticilerin kazak milliyetçiliğini savunan grupları benimsemediklerini, hatta onlardan korktuklarını gösterdi. Bu olay tüm olumsuz veya tehlikeli senaryo ve olasılıkların idareciler tarafından yönetilebilir ve kontrol edilebilir olduğunu açığa çıkardı. İdari kaynaklardan istifade etme taktiği ileride de kullanılacaktır.

10. Yeni Parlamento ekonomik, toplumsal ve sosyal meselelerde daha sorumlu ve hassas olmaya mecburdur. Kazakistan'dan çok uzakta olduğu sanılan bölgelerde meydana gelen fikri ve ideolojik dalgalar yeni bilgi anlayışını, halk ve milletlerin birbirine çok benzer olduğunu, yeni adalet fikrini getirdiler. Bundan dolayı, yerli ideolog ve karar vericiler sosyal ve toplumsal adaletsizliklerle mücadele etmenin yeni ve daha geniş stratejisini yapmalıdır. Bugün geçmişe göre biraz farklı dünyada yaşamaktayız.

11. Dünya finansal krizinin devam etmesi yeni milletvekilleri düşündürecek başlıca problem olmalıdır. Politika sahasında Kazakistan fırtınayı atlattı ama bir önümüzde ekonomik kriz fırtınası var. Krize karşı mücadele etme programına bazı değişikliklerin yapılması gerekebilir. Ulusal Fondaki paralar kullanılabilir.

Kazakistan'ın Avrasya Ekonomik Alanına girmesi ülkenin ekonomik gelişimine de etki edecektir. Bundan dolayı yeni Meclis'in ülkenin çıkarlarının sağlanmasını da devamlı göz önünde bulundurması gerekir.

12. Yeni Parlamento ülkedeki etnikarası ve uluslararası ilişkilerin istikrarını muhafaza etmeye çalışacaktır. Ayrıca, Meclis milliyetçilik duyguların yayılmasını önleyecek tedbirler alacaktır.

13. Kazakistan'ın Avrasya Ekonomik Alanı'na girmesi ülkenin dış politikasına da etki edecektir. Bu entegrasyon projesi Kazakistan'ın Türkiye, Türk Dünyası, İslam Dünyası gibi bölgelerle olan ilişkilerini olumsuz etkilememelidir.

14. Bu bağlamda, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in Şubat 2012 tarihinde Almanya'ya yaptığı ziyaretinde yerli gazetecilere söyledikleri çok şeyi ifade eder. Onlarla konuşma esnasında kazak lideri sağlığının çok iyi olduğunu, hatta eğer savaş zamanında olsaydı, sağlığının savaşa katılmasına bile imkan vereceğini vurgulamıştır, ayrıca, Kazakistan'ın bir doğu ülkesi olduğundan kendine has bir demokrasi anlayışının olduğunu, bundan dolayı kimsenin Kazakistan'a demokrasiyi öğretmemesi gerektiğine işaret etmiştir. Ayrıca Mart ayında yaptığı konuşmasında kazak lideri Batılı Demokratik Kuruluşların ülkemizin siyasi gelişimini eleştirmekten başka bir yaklaşım sergileyemediklerini söyledi.

5.2. Kazakistan'ın Yeni Hükümeti

Kazakistan'da 15 Ocak 2012 parlamento seçimlerinin sonucunda 2 başbakan yardımcısı, 5 bakan, 4 vilayet yöneticisi değiştirilerek yenileri tayin edilmiştir. Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in kararıyla bazı bakanlıklar ve daireler yeniden yapılandırılmıştır.

Başbakan: Karim Masimov Karimkanoviç
Başbakan Yardımcısı: Serik Ahmetov Nigmatuli
Başbakan Yardımcısı: Kayrat Kelimbetov Nematoviç
Başbakan Yardımcısı: Yerbol Orınbayev Turmahanoviç
Endüstri ve Yeni Teknolojiler Bakanı: Aset İsekeşov Orentayeviç
İçişleri Bakanı: Kalmuhanbet Kasımov Nurmuhambetoviç
Sağlık Bakanı: Salıdat Kayrbekova Zekenovna
Dışişleri Bakanı: Yerjan Kazıhanov Hozeyeviç
Kültür ve Bilgi Bakanı: Darhan Mınbay Kamzabekuli
Savunma Bakanı: Adilbek Jaksıbekov Rıskeldinoviç
Eğitim ve Bilim Bakanı: Bakıtjan Jumaguloviç Tursınoviç
Çevre Koruma Bakanı: Nurlan Kapparov Cambuloviç
Tarım Bakanı: Asıljan Mamıtbekov Sarıbayeviç
Taşıma ve Komünikasyon Bakanı: Askar Jumagaliyev Kuanışeviç
Halka İş verme ve Sosyal Korunma Bakanı: Gulşara Abdikalıkova Nauşayevna
Finans Bakanı: Bolat Camışev Bidahmetoviç
Acil Durumlar Bakanı: Vladimir Bojko Karpoviç
Adalet Bakanı: Berikİmaşev Majitoviç
Petrol ve Gaz Bakanı: Sauat Mınbayev Muhambetoviç
Ekonomik Gelişim ve Ticaret Bakanı: Bakıtjan Sagintayev Abdiroviç
Ekonomik Entegrasyon Sorunları Bakanı: Janar Aytjanova Seydahmetovna

5.3. Kazakistan'da Bölge (Vilayet ve Şehir) Yöneticileri

Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in kararıyla dört bölgenin yöneticileri yeniden tayin edilmiştir. Kazakistan'da bölge yöneticilerinin (vali ve belediye başkanı) listesi aşağıdaki gibidir:

1. Astana Şehri: İmangali Tasmagambetov Nurgaliyeviç
2. Almatı Şehri: Ahmetjan Yesimov Smaguloviç
3. Akmola Vilayeti: Kayrat Kıjamjarov Perneşoviç
4. Aktöbe Vilayeti: Arhimed Muhambetov Begejanoviç
5. Almatı Vilayeti: Anzar Musahanov Tursunkanoviç
6. Atırau Vilayeti: Bergey Rıskaliyev Saulebayeviç
7. Doğu Kazakistan Vilayeti: Berdibek Saparbayev Maşbekoviç
8. Jambıl Vilayeti: Kanat Bozımbayev Aldabergenoviç
9. Batı Kazakistan Vilayeti: Nurlan Nogayev Askaroviç
10. Karagandı Vilayeti: Abelgazi Kusainov Kaliakbaroviç
11. Kostanay Vilayeti: Nuralı Saduakasov Mustafinoviç
12. Kızılorda Vilayeti: Bolatbek Kuandıkov Bayanoviç
13. Mangıstau Vilayeti: Baurjan Muhamedjanov Alimoviç
14. Pavlodar Vilayeti: Yerlan Arın Muhtaruli
15. Kuzey Kazakistan Vilayeti: Serik Bilalov Sultangazinoviç
16. Güney Kazakistan Vilayeti: Askar Mırzahmetov İsabekoviç

6. Sonuç

Kazakistan'da 15 Ocak 2012 parlamento seçimleri ülkenin demokratikleşmesi ve siyasi yenilenmesi açısından olumlu bir adımdır. Seçimler Kazakistan'ın yavaş yavaş Parlamento ile yönetilen bir devlet olmaya yönelik olduğunu ortaya çıkardı. Kazakistan'da artık üç partili sistem faaliyet göstermektedir. Bu durum ise Nur Otan Partisi fikir üreticilerinin dışarıdan ve içeriden gelen uyarıcı sinyalleri doğru ve zamanında anladığını ifade ediyor. Bu pozitif eğilimlere rağmen parti sisteminin gelişimini engelleyen birkaç faktör de bulunmaktadır. Bu problemlerin çözümü uzun bir süre alacaktır. Halkın birçok kısmı da seçimlere katılıp katılmamalarının bir şeyi değiştireceğine hala inanmıyorlar. Kazakistan'da ilerideki on yıl içerisinde siyasi ve idari durum istikrarlı olacağı iddia ediliyor. Kazak muhalefet partileri 2000'li yıllarda elde ettikleri az da olsa halk desteğini yitirmiştir. Bu da muhalif

güçlerin yakın on yılda belirleyici toplumsal güce dönüşeceğinin zor olduğunu gösteriyor. Açık ve eşit şartlar altında muhalefeti temsil eden partilerin daha avantajlı olacağı kesindir. Halkın siyasi kültürü istenilen düzeyde değildir. Bu da partilerin halkla çalışması, onunla yakından ve daha samimi ilgilenmesi gerektiğini ortaya çıkardı. Kazakistan şartlarında demokrasi anlamının farklı algılanmasından dolayı kazak demokrasisi farklı bir yolla gelişecektir. Bu gelişme modeli Batı bilirkişileri, gazetecileri ve politikacıları tarafından ileride çok kere eleştirileceğini göstermesine rağmen Kazakistan'ın genel olarak siyasi gelişimi açısından doğru yönde gittiği söylenebilir. Kazakların kendilerine has karakter ve tabiatının gereğince belirlenen gayeye ne zaman varılacağı önemli değil, en önemlisi ise o yolda olası engellere rağmen yavaşça gidilmesi ve eninde sonunda istenilen noktaya varılmasıdır.

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat
 Prof. Dr. Hayati Aktaş
 Doç. Dr. Veysel Ayhan
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
 Doç. Dr. Mehmet Şahin
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Doç. Dr. Özlem Tür
 Habib Hümmüzlü
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
 Yrd. Doç. Dr. Canat Mominkulov
 Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya
 Dr. Abdullah Alshamri
 Dr. Neslihan Kevsir Çevik
 Dr. Didem Daniş
 Dr. Jale Nur Ece
 Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)
 Dr. Yaşar Sarı
 Dr. Bayram Sinkaya
 Dr. Süreyya Yiğit
 Av. Aslıhan Erbaş Açikel
 Fazıl Ahmet Burget
 Volkan Çakır
 Esra Demir
 Bilgay Duman
 Oğün Duru
 Noyan Gürel
 Selen Tonkuş Kareem
 Oytun Orhan
 Sercan Doğan
 Nebahat Tanrıverdi
 Uğur Çil
 Nazlı Ayhan
 Leyla Melike Koçgündüz
 Ufuk Döngel
 Göknil Erbaş
 Aslı Değirmenci
 Jubjana Vila
 Mavjuda Akramova

ORSAM Başkanı
 ORSAM Trabzon Temsilcisi, KTÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
 ORSAM Uzmanı, Ortadoğu - El Farabi Kazak Milli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
 ORSAM Danışmanı, Avrasya
 ORSAM Danışmanı, Avrasya - ORSAM Bışkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Avrasya
 ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Afganistan
 ORSAM Danışmanı, Afrika - ORSAM Antananarivo (Madagaskar) Temsilcisi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
 ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
 ORSAM Yönetici Editörü
 ORSAM İzmir Temsilcisi
 ORSAM Erbil (Irak) Temsilcisi
 ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
 ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
 Dr. Seyfi Kılıç
 Kamil Erdem Güler
 Çağlayan Arslan

ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
 ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
 ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
 ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIşMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid
 Prof. Dr. Hayati Aktaş
 Hasan Alsancak
 Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
 Prof. Dr. Ahat Andican
 Prof. Dr. Dorayd A. Noori
 Prof. Dr. Tayyar Arı
 Prof. Dr. Ali Arslan
 Başar Ay
 Prof. Dr. Mustafa Aydın
 Doç. Dr. Ersel Aydınlı
 Doç. Dr. Veysel Ayhan
 Prof. Dr. Hüseyin Bağcı
 İtir Bağdadı
 Prof. Dr. İdris Bal
 Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar
 Kemal Beyatlı
 Barbaros Binicioğlu
 Prof. Dr. Ali Birinci
 Doç. Dr. Mustafa Budak
 Dr. Hasan Canpolat
 E. Hava Orgeneral Ergin Celasin
 Volkan Çakır
 Doç. Dr. Mitat Çelikpala
 Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
 Dr. Didem Daniş
 Esra Demir
 Prof. Dr. Volkan Ediger
 Prof. Dr. Cezmi Eraslan
 Prof. Dr. Çağrı Erhan
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
 Dr. Amer Hasan Fayyadh
 Av. Aslıhan Erbaş Açikel

Irak Danıştay Eski Başkanı
 ORSAM Trabzon Temsilcisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
 ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
 Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
 Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
 Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
 Kadir Haş Üniversitesi Rektörü
 Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 İzmir Ekonomi Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
 TBMM 24. Dönem Milletvekili
 Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
 Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
 Ortadoğu Danışmanı
 Polis Akademisi Öğretim Üyesi
 Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
 İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
 23. Hava Kuvvetleri Komutanı
 ORSAM Danışmanı, Afrika
 Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 YOK Başkanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
 İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
 Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
 Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
 ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku

Cevat Gök
 Mete Göknel
 Osman Göksel
 Timur Göksel
 Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
 Habib Hüzmüzlü
 Numan Hazar
 Doç. Dr. Pınar İpek
 Dr. Tuğrul İsmail
 Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Doç. Dr. Şenol Kantarcı
 Selçuk Karaçay
 Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
 İsmet Karalar
 Dr. Hasan Canpolat
 Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
 Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardaş
 Av. Tuncay Kılıç
 Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
 Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
 Prof. Dr. Alexander Koleşnikov
 Prof. Dr. Erol Kurubaş
 Prof. Dr. Talip Küçükcan
 Arslan Kaya
 Dr. Hicran Kazancı
 İzzettin Kerküklü
 Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu
 Dr. Max Georg Meier
 Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
 Prof. Dr. Mahir Nakip
 Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
 Prof. Dr. Çınar Özen
 Murat Özçelik
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Dr. Bahadır Pehlivan Türk
 Prof. Dr. Victor Panin
 Doç. Dr. Fırat Purtaş
 Prof. Dr. Suphi Saatçi
 Dr. Yaşar Sarı
 Ersan Sarıkaya
 Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya
 Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
 Dr. Aleksandr Sotnichenko
 Zaher Sultan
 Dr. Irina Svistunova
 Doç. Dr. Mehmet Şahin
 Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
 Mehmet Süküroğlu
 Doç. Dr. Oktay Tanrısever
 Prof. Dr. Erol Taymaz
 Prof. Dr. Sabri Tekir
 Dr. Gönül Tol
 Doç. Dr. Özlem Tür
 M. Ragıp Vural
 Dr. Ermanno Visintainer
 Dr. Umut Uzer
 Prof. Dr. Vatanyar Yagya
 Dr. Süreyya Yiğit

Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
 BOTAŞ Eski Genel Müdürü
 BTC ve NABUCCO Koordinatörü
 Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı
 Emekli Büyükelçi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Avrasya Danışmanı
 ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
 Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Edremit Belediye Başkanı Danışmanı
 İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
 Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Edremit Belediye Başkanı
 Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
 Diplomat
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
 KPMG, Yeminli Mali Müşavir
 Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
 Kerkük Vakfı Başkanı
 Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
 Bağdat Üniversitesi Rektörü
 Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
 Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisat Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
 Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
 Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
 ORSAM Danışmanı, Avrasya – ORSAM Bişkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
 Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
 Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
 St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
 Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Enerji Uzmanı
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı (KKTC)
 İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
 Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
 2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
 Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
 İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
 St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
 Bülent Aras
 Tayyar Arı
 İlker Aytürk
 Recep Boztemur
 Katerina Dalacoura
 F. Gregory Gause
 Fawaz Gerges
 Ahmet K. Han
 Raymond Hinnebusch
 Rosemary Hollis
 Bahgat Korany
 Peter Mandaville
 Emma Murphy

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Uludağ Üniversitesi
 Bilkent Üniversitesi
 Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Vermont Üniversitesi (ABD)
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Kadir Has Üniversitesi
 St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 George Mason Üniversitesi (ABD)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
 Hasan Kanbolat
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
 ORSAM Başkanı
 ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

Mithatpaşa Caddesi 46/4 Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr
www.blacksea.org.tr, blacksea@blacksea.org.tr